

शि०
९

छारामयो धर्मजन्यतोः यावयो ध्याप्रसादाख्यरयुवीराभिधोक्ततो ॥३॥ अर्थः ॥ श्रीधर्म
देवथ किछे जन्मनेनोवाजे अमारा भाररामप्रतापजी तथा रंछारामजीनेना पुत्रते अ
यो ध्याप्रसादानेनेर घुवीरनामेनेने अमे अमारा दत पुत्रक रिने सर्वे सभंगिना आचा
र्यपाणने विषे स्थापनक स्याछे ॥३॥ श्लोकः ॥ मुकुटानंदमुख्याश्वनैष्टिका ब्रह्मचारिणाः
रहस्यं श्रमयाराममहा द्याये महाश्रयाः ॥४॥ अर्थः ॥ तथा अमारा आश्रितवाजे मु
कुटानंद आदिक नैष्टिक ब्रह्मचारि तथा अमारा आश्रितजे मयाराम मह आदिक गुरु
हस्तसंगी ॥४॥ श्लोकः ॥ सधवाविधवायोषायाश्वमन्त्रिष्यतांगताः मुकुटानंदगद्योय
सुः साधवश्चाखिलाश्चपी ॥५॥ अर्थः ॥ तथा अमारे आश्रितकवासनीने विधवावि
सर्वे वास्यु तथा मुकुटानंद आदिक जे सर्वे साधु ॥५॥ श्लोकः ॥ स्वधर्मरक्षितामैतैः सर्वै
र्वाऽऽसदाशिषः श्रीमन्नारायणस्मृत्यासहिताः शास्त्रसंमताः ॥६॥ अर्थः ॥ ए सर्वे ते मगो

९

पोतानाधर्मनिरहणानकरानने ज्ञासुने विषे प्रमाणा रूपने श्रीमन्नारायणानिस्मृतिये
सहितावाजे अमारा आशीर्वादते वांचवा ॥६॥ श्लोकः ॥ ताकागुणोवमनसापत्रीलिरवः
महेतुकः अवधार्योऽयमऽखिलैः सर्वजीवहितावहः ॥७॥ अर्थः ॥ अने आशिज्ञा
पत्रीलिरव्यानुं जे कारणछे ते सर्वे ते मगो कागमने करिने धारवुं अने आशिज्ञापत्री
जे अमे जिखिछे ते सर्वे जीवने हितनाकरनारिछे ॥७॥ श्लोकः ॥ पेपाजयंतिमनुजाः
सच्छास्त्रप्रतिपाहितान् सदाचारान् सदातेत्रयत्रचमहास्करवाः ॥८॥ अर्थः ॥
अने श्रीमद्भागवतपुराणा आदिक जे सतशास्त्रने मगोजीवना कृत्याणने अर्थे प्रति
पादनक सदाचारवाजे अहिंसा आदिक सदाचारते मने जे मनुष्य पालेछे ते मनुष्य जेते आ
लोकने विषेने परलोकने विषे महास्करिव्याथायछे ॥८॥ श्लोकः ॥ तामुलंघ्याः त्रुवर्ततेपे
वस्वैरंक बुद्धयः त्रहामुत्रचमहद्वभंतेकष्टमेवहि ॥९॥ अर्थः ॥ अने ते सदाचारतुं
उलघनकरिने जे मनुष्य पोतानामनमां आवेते मवरतेछे तेनो कुबुद्धिवाला छेने

शि०
२

आतो क परलोकने विषे निश्चे मोटाक एने जपां मेळे ॥६॥ श्लोकः ॥ अतो भवद्भिर्मन्त्रिष्ये
ः साव धानतयाः खिलेः प्रीत्येतामनुसृत्येववर्तिनं व्यनिरंतरम् ॥१०॥ अर्थः ॥ ते माते
अमारा शिष्यावा जेतमे सर्वे ते म गोतो प्रीतिये करिने आशिष्ठा पत्रीने अनुसरीने ज नि
रंतरमावधान पतो वरत बुं पतो आशिष्ठा पत्रीनु उलंघन करिने वरत बुं न हि ॥१०॥ श्लोकः
॥ कस्यापि प्राणिनो हिमाने वकार्यां त्रमा मकैः सुह्यमूकामत्कृणा देरपि बुद्ध्या कदाच
न ॥११॥ अर्थः ॥ ह वेते वरत्या निरितक हिये छत्रये जे अमारा जे म अगि ते म गो को र्जी
बुद्ध्या गामा त्रनि पता हिमाने क रवी अने जाणिने तो कि ता ए वा जे तु मां करा चांच न
आदिक जीवने मनि पता हिमाकारे य न क रवी ॥११॥ श्लोकः ॥ देवता पि नृपया गार्थमप्य-
जद्वे श्वहिंसन न कर्त्तव्यमहिसे वधमः प्रोक्ताः स्तियन्महान् ॥१२॥ अर्थः ॥ अने देवता ने
पितरते नाय तने अर्थे पराब क रामृ गला शंखला मा छ ला आदिक को र्जी वनि हिंसा
न क रवी के म जे अ हिंसा छे ते ज मोटो धर्म छे ए म सर्व शास्त्रां क हो छे ॥१२॥ श्लोकः ॥

२

स्त्रिया धनस्पदा स्यै सान्ना जस्य च वाहू चित मनुष्यस्य तु कस्यापि हिंसा कार्या
नम र्वाहा ॥१३॥ अर्थः ॥ अने स्त्रिये धन ते राजते नि प्राणिने अर्थे परा को र्जी म नृप्य नि हिं
सानो को र्जी प्रकारे करिये पणान ज क रवी ॥१३॥ श्लोकः ॥ आत्मघातस्तु नार्थे पिन कर्त्त
व्यश्च न कुधा अयोग्या च रणात्कृपिन विषो डं धना दिना ॥१४॥ अर्थः ॥ अने आत्म
घात तो तीर्थने विषे पणान क रवीने को धे करिने न क रवी अने कारे क को र्जी अजो
ग्यन्ता च्छा अर्थे जाय ते थ कि मु ऊ र्जी ने परा आत्म घात न क रवी ॥ अने ऊ र वी र्जी ने
तथा गले दुपो र्खर्षने तथा कुवे पडिने तथा पर्वत उ पर स्थि पडिने र्जा दिक को र्जी रिसे
आत्म घात न क रवी १४ श्लोकः न भक्ष्यं सर्वथा मांसं यजोऽग्नि ए म पि क्व चित न पे
यंच सु राम द्य म पि देव नि वे दित म् १५ ॥ अर्थः ॥ अने जे मांस छे ते तो य त नुं जे प हो य
तो परा आप न्का ज मां परा कारिये न वा बुं अने जे मां प्र कार नी कराने अगी यार प्र
कार नुं म छते देवता नुं नै वे द्य हो य तो पणान पी बुं १५ ॥ श्लोकः ॥ अकार्या च रणात्कृपिना

ते स्वस्य परस्य वा अंगच्छेदो न कर्त्तव्यः द्रव्याद्यैश्च क्रुधा पिवा ॥ १६ ॥ अर्थः ॥ अने
 कारेक पीतावते कोद्रक अयोग्य आचरणात् यद्रगयुहो य अथ वा कोद्र विजावते
 अयोग्य आचरणात् यद्रगयुहो यतो वा स्वादिके करिने पीताना अंगवुं तथा विजान
 अंगवुं छेदन न करवुं अथ वा कोद्रक रिने पीतापोताना अंगवुं छेदन न करवुं ॥
 १६ ॥ श्लोकः ॥ सेन कर्म न कर्त्तव्यं धर्मार्थ मपि के न चित् सखामिका ए पुष्या दिनमा
 द्युत दना ज्ञया ॥ १७ ॥ अर्थः ॥ अने धर्म करवाने अर्थे पीता अमारास संगिकोद्रने
 चोरवुकर्म न करवुं अने धर्माया तु जेका ए पुष्यादिक वस्तु ते तेना धर्मा निना आ
 ज्ञा विना न लेवुं ॥ १७ ॥ श्लोकः ॥ व्यभिचारो न कर्त्तव्यः पुंभिः स्त्रीभिश्च मांश्चितैः द्यू
 तादिव्यसनं त्याज्यं नाद्यं भंगादिमादकम् ॥ १८ ॥ अर्थः ॥ अने अमारा आश्रित जे पुरु
 षतथा स्त्रीयुं तेम गो व्यभिचार न करवो अने जुगता आदिक जे व्यसन ते तो त्याग
 करवो अने भांग्यम फरमाज मगां जोरा आदिक जे के फ करनारं वस्तु ते रवा

वां न हि नेपी वां न ह ॥ १८ ॥ श्लोकः ॥ अग्ना ह्यग्नि नयकं यदन्नं तदुदकं च न जगन्नाथ पु
 रो न्यत्राना ह्यं हृक्ष प्रसा द्यपि ॥ १९ ॥ अर्थः ॥ अने जेना हाथ नुं रं धे ल अन्न तथा जेना पा
 त्र नु जल ते रवपतुं न होय ते गो रं धे ल अन्न तथा तेना पात्र नु जल ते श्री हृक्ष भगवानुनी
 प्रसादि च रणा मृतना माहात्म्ये करिने पीताजगन्नाथ पुरि विना अन्न स्तान क ने विषय
 हगान क रवुं ने जगन्नाथ पुरि ने विषे जगन्नाथ जीनो प्रसाद ले वायते नो दोष न हि ॥ १९ ॥
 ॥ श्लोकः ॥ मिथ्यापवादः कस्मिंश्चिदपि स्वार्थस्य सिद्धये नारोप्यो नापवादश्च भाषाया
 याः कदाचन ॥ २० ॥ अर्थः ॥ अने पीताना स्वार्थ नि सिद्धिने अर्थे पीता कोद्रने विषे मिथ्या
 अपवाद आरोग्यान क रवो अने कोद्रने गालनो कारेय न देवी ॥ २० ॥ श्लोकः ॥ देव
 तातीर्थ विप्रारांसा ध्वीनां च सतामपि वेदानो च न कर्त्तव्यानिंदा श्रव्या न च क्वचित्
 ॥ २१ ॥ अर्थः ॥ अने देवता तीर्थ द्वाहा रापति व्रतासाधुने वेदा मनि निंदा कारेय न
 क रवीने न सो भलवी ॥ २१ ॥ श्लोकः ॥ देवता ये भवे द्यस्ये सरामासनि वेदनम् यत्

शिपः
४

रोऽजाहिहिंसाचनभचंनत्रिवेदितम् ॥२२॥ अर्थः ॥ अनेदेवतानेकरामांसनुंनैवे
द्युथातुंहोयअनेवृत्तिजिदेवतानेआगव्यवकराआदिकजीवनिहिंसाथाति
होयतेदेवतानुंनैवेद्यनरवावुं ॥२२॥ श्लोकः ॥ दृष्टाधिवालय्यादिनिदेवागाराणि
वर्त्मनि प्रणाम्यतानित देवदर्शनकार्यमादरात् ॥२३॥ अर्थः ॥ अनेमार्गनेविषे
चाजतेशिवालय्यादिकजेदेवमहिरअवेतेनेजोर्दनेनमस्कारकरवो अनेअ
दरथकीतेदेवतुंदर्शनकरवुं ॥२३॥ श्लोकः ॥ स्वर्गाश्रमधर्मोयःसहातयोनके
नचित परधर्मो नचाचर्योनचमाषंडकल्पितः ॥२४॥ अर्थः ॥ अनेपरधर्मनुं
आचरणानकरवुं तथापाषंडधर्मनुंआचारानकरवुं तथाकल्पितधर्मनुंआ
चरणानकरवुं ॥२४॥ श्लोकः ॥ हृद्यभक्तेः स्वधर्माद्वापतनयस्ववाक्यतः स्या
नन्मुरवान्वैश्रव्याः कथावाचोश्चवाप्रभोः ॥२५॥ अर्थः ॥ अनेजेनावचनने
सांभलेकरिनेश्रीहृद्यभगवाननी भक्तिनेपोतानो धर्मरावेथकीपतिजा

४

वायतेनामुरवथकिभगवाननीकथावाचो नसांभलव ॥२५॥ श्लोकः ॥ स्वपरद्रोह
जननंसंभ्राष्यनकहिंचित ॥ हृतघ्नसंगस्तक्तबोलुचाग्राह्यानकसचित
॥२६॥ अर्थः ॥ अनेजेसत्यवचनबोलवेकरनेपोतानोद्रोहथायतुं जेसत
वचनतेकारियनबोलवुं अनेजेहृतघ्नहोयतेनासंगनोतागकरवो अनेच्यवह
रकारजननेविषेकोदलांचनलेवो ॥२६॥ श्लोकः ॥ चौरपापिव्यसनिनासंगः पाषंडिना
तथा कामिनांचनकर्तव्योजनवंचनकर्मणाम् ॥२७॥ अर्थः ॥ अनेचौरपापिव्यस
नीपाषंडिकामीतथाकिमियाआदिकक्रियायेकरिनेजननोउगनारोएछोप्रकार
नाजेमनुष्यतेमनोसंगनकरवो ॥२७॥ श्लोकः ॥ भक्तिवाज्ञानमालंब्यस्त्रीद्वयरस
जोबुभाः पापेप्रवर्त्तमानासुः कार्यस्तेषांसंगमः ॥२८॥ अर्थः ॥ अनेजेमनुष्य
भक्तिमुंअथवाज्ञाननुंआलंबनकरिनेस्त्रीद्वयनेरसास्वाहतेनेविषेअतिहेलाव
पथकापापप्रवर्तताहोयतेमनुष्यनोसमागमनकरवो ॥२८॥ श्लोकः ॥ हृद्यहृ

द्वावताराणां खंडनं यत्र युक्तिभिः कृतं स्यात्ताभिश्चास्त्राणि न मान्यानि कदाचन ॥२६॥
 ॥ अर्थः ॥ अने जे झास्त्रने विषे श्रीळ धम भगवान तथा श्रीळ धम भगवान ना जे वाराहा
 दिक अवतार ते मनु जुक्तिये करीने खंडन क सुंदो यरा वां जे झास्त्रते कारिय न मा
 नवा ने न सां भजवा ॥२६॥ श्लोकः ॥ अगालितं न पानयं यानी यंच पयस्तथा स्नानादि
 नेव कर्तव्यं सूक्ष्म जंतु मयां भसा ॥३०॥ अर्थः ॥ अने गत्या विना नु जे जल तथा दुध
 तेन पीवुं ॥ अने जे जल विषे किं गा जी व घ्राण क होय ते जे करिने स्नानादिक क्रिया
 न करवी ॥३०॥ श्लोकः ॥ यदेष धंच स रया सं पल्ले नवा अतात इने वे घे न दंत
 चा द्यं न तत्क चित् ॥३१॥ अर्थः ॥ अने जे ओषधे रूतथा मास ते तो जु क होय ते ओ
 षधे करिय नखाव अने वली जे वेदना आचरा ने जां गा तान होई ये ते वे दे आ
 पु जे ओषधे ते मण करिय नखावुं ॥३१॥ श्लोकः ॥ स्नाने शुलोकं वा स्त्राभ्यां निषिद्धे
 षु कदाचन मलमूत्रो मर्जनं च न कार्यं ही वनं तथा ॥३२॥ अर्थः ॥ अने लो कने झा

५

स्नाने मतो मलमूत्रक रवाने अर्थे वरजां गवां स्नानक जे जी रारा देवाल यत थान हित
 लावना आरा तथा वावे जुंखे त र तथा तल्ल निछाया तथा कुलवा डी बगी चारा आ दिक
 जे स्नानक ते मने विषे कारिय पण मलमूत्र न करवुं तथा थुक वुं पणान हि ॥३२॥ श्लोकः
 ॥ अहारेणानिर्गम्यं प्रविष्टं तने च स्नाने सस्वामिके वासः कथ्योऽप्यनतमति
 म् ॥३३॥ अर्थः ॥ अने चोर मार्ग करिने पेस वुं न हिने नि स रवुं न हि ॥ अने जे स्नानक थ
 णि यानु होय ते स्नानक ने विषे ते ना धि गि ने पु छ्वा विना उतारो न करवो ॥३३॥ श्लोकः
 ॥ ज्ञानवाचां श्रुतिनां यो मुखत्कार्या न पुरुषैः न विवाहः स्त्रिया कथ्यां न राज्ञान
 रौ च तज्जनेः ॥३४॥ अर्थः ॥ अने अमार स संगि जे पुरुष मात्र ते मरो वा प्रमाणा सना
 मुख थकी ज्ञान वाचां न सां भजवी अने स्त्री युं साथे विवाह न करवो त थार जा सं
 घा ते त थार जा नामा मास संघा थे विवाह न करवो ॥३४॥ श्लोकः ॥ अपमानो न कर्त
 योगुरुगां च वरी यसां लोके प्रतिष्ठितानां च विदुषां रूद्रा धारिणाम् ॥३५॥ अर्थः

शिपः
६

र्थः ॥ अनेगुरुनो अपमाननकरवो तथाजे अतिशो श्रेष्ठमनुष्यहोयतथाजे लोका
नेविषेप्रतिष्ठितमनुष्यहोयतथाजे विद्यावानमनुष्यहोयतथाजे वास्वधारिमनुष्य
होयते सर्वे नो अपमाननकरवो ॥ ३५ ॥ श्लोकः ॥ कार्ये न सहास किंचित् कार्यो ध
र्मस्तु सत्वरम् पाठनीयाः धीतविद्याकार्यः संगोऽन्वहं सताम् ॥ ३६ ॥ अर्थः ॥
अनेविद्यास्या विद्यानुतत्कालकार्त्तिकरजनकरवुं अने धर्मसंबंधिकारजते तो
ते तत्कालकरवुं अनेपोतेजे विद्याभरणहोयते बिजाने भणाववी अनेमि
त्यप्रत्येसाधुनोसमागमकरवो ॥ ३६ ॥ श्लोकः ॥ गुरुदेव नृपे ह्यर्थे न गम्यं रिक्त
पातिभिः विद्यासघातो नो कार्यः स्वध्याघास्य सुखेन च ३७ ॥ अर्थः ॥ अनेगुरु
देवने राजा गणानां हं श्रानने अर्थे जारे जावुं तारे जाले हार्थे न जावुं अनेकोर्दने
विश्वासघातनकरवो अनेपोताने मुखे करिने पोतानां वरवारानुनकरवो ॥ ३७
॥ श्लोकः ॥ यस्मिन् परिहिते पिस्पृहं वपास्यगानि चामनः तद्व्यवसनैव परिधायं

६

महाश्रितैः ॥ ३८ ॥ अर्थः ॥ अनेजेवसुपेरथके पणपोतानां अंगदेखायते वुं जे मुं वुं वसते
अनेमारासकृणितेमतो नपेरवुं ॥ ३८ ॥ श्लोकः ॥ धर्मो गारहितान् ह्यधमक्तिः कार्या न स
र्वथा अज्ञानिदाभयान्त्रैव स्यात्सं श्री हृद्यसेवनम् ॥ ३९ ॥ अर्थः ॥ अने श्री हृद्यनग
वाननीजे भक्तिने धर्मो रहितगविकोप्रकारेन करवी अने अज्ञानी गवाजे मनुष्य
नेमनिनिद्यानाभयथकी श्री हृद्यभगवाननीसेवानो त्यागकरवोजनहि ॥ ३९ ॥
श्लोकः ॥ उन्नवाहिशुनि तंच हृद्यमंदि रमागतैः पुंभिः स्पृशणनवनितासत्रतामिश्च
पुरुषाः ॥ ४० ॥ अर्थः ॥ अने उन्नवनादिवसने विषेतथानित्यप्रत्ये श्री हृद्यनामंदि
रमां आवागवाजे सकृंगि पुरुषनेमतो ते मंदिने विषे स्त्रीयुं स्पृशणनकरवो तथा
स्त्रीयुनेमतो पुरुषनो स्पृशणनकरवो अने मंदि रमां श्रिनिसस्यापछे पोतपोतानि
रिते रेवुं ॥ ४० ॥ श्लोकः ॥ हृद्यदृष्टान् गुरोः प्राप्तेस्तु लसीमा लिके गते धार्थे नि तंच
धुं पुंसं लज्जगदौ द्विजातिभिः ॥ ४१ ॥ अर्थः ॥ अने धर्मवैश्यागुरुयकि श्री हृद्यनीदि

हानेपांम्यावति ब्राह्मणाह त्रियनेवैवपरात्रावावांनाअमारासंमितिमगो कुंठने।
 विषेतुलसीनीबेवडीमालानितेधारवी अनेलजलरुहयनेबेहाथाच्यारुंकोणी
 उर्ध्वपुंड्रुतिलककरवुं ॥ ४१ ॥ श्लोकः ॥ वतुगोपीचंदनेनचंदनेनाथवाहरेः कार्यं
 पूजावविष्टेनकेसरं दियुतेनच ॥ ४२ ॥ अर्थः ॥ अनेते तिलक जेतेगोपीचंदनेक
 रिनैक रतु अथवा भगवाननिपूजाक रतांबाकिरखुनेके सरकंकुमादिकेजु
 क्तावुंजेप्रसादिचंदनेतेगोकीरिनेतिलककरवुं ॥ ४२ ॥ श्लोकः ॥ तन्मध्यावकर्तव्य
 पुंस्तद्येगोचंद्रकः कंकुमेनाथवाहत्तोर धालस्त्रीप्रसादिवा ॥ ४३ ॥ अर्थः ॥
 अनेतेतिलकनाम धनेविषेजगोलावोजेचांदलोतेजेतेगोपीचंदनेकरिनेअथवा
 प्रसादिचंदनेकरीनेकरवो अथवाराधिकाजिनेजस्माजितेपुंसादिएवुंजेकंकु
 मतेगोकीरिनेतेचांदलोक रवो ॥ ४३ ॥ श्लोकः ॥ मच्छुद्राहृष्टमनकायेतेस्तुमातो
 र्ध्वपुंड्रके द्विजानिवक्षारणीयिनि जधमेपुसंस्थितैः ॥ ४४ ॥ अर्थः ॥ अनेपोताना

७

धर्मनेविषेरह्याने श्रीहृष्टनाभक्तगवासतशुद्धनेमगो तोतुलसीनीमालानेउर्ध्व पुं-
 द्यतिलकतेब्राह्मणाह त्रियनेवैवपनिपेवेधारवा ॥ ४४ ॥ श्लोकः ॥ भक्तेस्तदितरेमां
 जेचंदनादीधनोद्रवे धार्यकंमेतत्ताटेऽथकार्यंकेवलचंद्रकः ॥ ४५ ॥ अर्थः ॥
 अनेतेमतशुद्धयकिविजानियेकरिनेउत्तरतावाभक्तजनतेमगोतोचंदनादी
 ककाहनीजेबेवडीमालानेभगवाननीप्रसादीकरावीनेकुंठनेविषेधारवीअ
 नेलजलरुनेविषेकेवलचांदलोक रवोपुंसातिलक नकरवुं ॥ ४५ ॥ श्लोकः ॥ त्रि
 पुटवरुद्राहृष्टतिर्ययास्याक्वकुलागतातेस्तुविप्रादिभिः क्वापिब्रतात्यासामदा
 श्रितैः ॥ ४६ ॥ अर्थः ॥ अनेजेब्राह्मणादिकनेत्रिपुंजेआडुतिलककरवुंत
 थारुद्राहृष्टनिमालाधारविाबेवानापोतानीकुलपरंपरायेकरिनेचांद्याआ
 थ्याहोयनेतेब्राह्मणादिक अमाराअश्रितहोयनोपाने मगोत्रिपुटवनेरु
 द्राहृष्टनोकारेयत्यागनकरवो ॥ ४६ ॥ श्लोकः ॥ एकत्पमेवविज्ञेयनारायणामह

त्रिप
८

शयोः उभयोर्ब्रह्म रूपेण वेदेषु पुनः पादिनात् ॥ ४७ ॥ **अर्थः** ॥ अनेनारायणाने त्रिवा
 जिाबेनुंकात्म्यपापुजजाणवुके मजे वेदने विषेणवेयनुं ब्रह्मरूपे करिने प्रतिपाद
 नकस्युछे ॥ ४७ ॥ **श्लोकः** ॥ सास्त्रोक्त आपधर्मायः सत्त्व्यापदिक हिं चित्त महा
 श्रिते सुरव्यतया गहृत्यो नमानवैः ॥ ४८ ॥ **अर्थः** ॥ अनेनप्रमाराकाश्रितते मनु
 ष्यते मगोत्रास्त्रे कद्या जे आपधर्मते अत्मकाल विषे मुख्य पराक रिते क्यारियन
 गृहणाकरवो ॥ ४८ ॥ **श्लोकः** ॥ प्रसहंतु प्रबोधयं पूर्वमवोदयादवे विधाय हृद्यस्म
 णाकार्यः शौचविधिस्ततः ॥ ४९ ॥ **अर्थः** ॥ अनेनप्रमारासं गिते मगो निवेस्यं तु
 ग्पाधिप्रथमजजागवुं ने श्रीहृद्य भगवाननुं स्मराकरिने पछे शौच विधिक रवा
 जावुं ॥ ४९ ॥ **श्लोकः** ॥ उपविश्यैव चैकत्रकतं व्यदंत धावनं स्नात्वा शुच्यं बुजाघोने परि
 धायै च वाससी ॥ ५० ॥ **अर्थः** ॥ अने पछे एक स्थान कने विषे वेसिने दानाकरवुं अ
 ने पछे पवित्रजले करिने स्नान करिने पछे धोये लुं वस्त्राकपे रवुने ताक ओदवुं ॥ ५० ॥

८

श्लोकः ॥ उपविश्यतः शुद्ध आसने शुचिभूतले असेकीर्णोपसृज्यं प्राश्नुरवेवोत्त
 रामुखं ॥ ५१ ॥ **अर्थः** ॥ अनेते वारपछे पवित्र प्रथवीने विषे पाथस्युने कोर्न विजाआ
 सनने अउं न होयने जे नपस्यसारिपे वेसायावुं जे आसननेने विषे पूर्वमुरवे अथवा
 वनरमुरवे वेसिने आचमनकरवुं ॥ ५१ ॥ **श्लोकः** ॥ कर्तव्यमध्वं पुंस्तु च पुनिरिव सच
 द्रकम् कार्यः सधवनारीभिर्भाजैकैकमचंद्रकः ॥ ५२ ॥ **अर्थः** ॥ अने पछे सकंगिपुस
 षमात्रने चांदले सहित उध्वं पुंदातिलककरवुं ॥ अने सवासनी जे स्त्रीसुंते मने ते तो
 पोतानाभाजने विषे कंकक मनोचांदलोक रवो ॥ ५२ ॥ **श्लोकः** ॥ पुं प्रवाचंद्रकोभा
 जेनकार्यो मृतनाथया मनुसापुजनं कार्यततः हृद्यस्मचाऽखिलैः ॥ ५३ ॥ **अर्थः**
 ॥ अने विधवास्त्रीसुंमात्रने पोतानाभाजने विषे तिलकनकरवुं ने चांदलोपानक
 रवो अनेते पछे सर्वे जे प्रमारासं गिते मगो मने करिने करिने कयां जे चंदन
 पुष्यादिक उपचारते मगो करिने श्रीहृद्य भगवाननी मानसी पूजा करवी ॥ ५३ ॥ **श्लो**

शिवः
६

कः ॥ प्रणाम्यराधाहृद्यस्य निख्याचंतत आदरात् वाक्प्राज्ञपितृवत्तन्त्रक तं व्यं व्याव
हारिकम् ॥ ५४ ॥ अर्थः ॥ अनेनेपछे श्रीराधाहृद्य नीजिचित्र प्रतिमानेनु आदर ए
किट्वांनकरिनेमस्कारकरिनेपछे पोतानासामर्थ्यप्रमाणो श्रीहृद्य नो जे अष्टाक्षर
मंत्रतेनो जे पकरिनेतेपछे पोतानुं व्यवहारिकका प्रकाजकरवुं ॥ ५४ ॥ श्लोकः ॥ ये
नेवरीषवज्ञकाः सुरिह्यात्मनिवेदिनः ते श्वमानसपूजांतेकार्यशुक्त क्रमेणवै ॥ ५५ ॥
॥ अर्थः ॥ अनेजेते अमारा सकं गिमां अंबराषराजानिपेते आत्मनिवेदितावाउंन
मभक्त होयतेमगोपापप्रथमकृत्यं नेविरित्ये अनुक्रमेकरिनेमानसीपुजापरजेतसेवै
क्रियाकरवी ॥ ५५ ॥ श्लोकः ॥ जेनीवै धातुजा मूर्तिः शालग्रामोऽर्च्यरावते इत्येयंथा
मेः हृद्यस्य जप्योऽथाष्टाक्षरो मनुः ॥ ५६ ॥ अर्थः ॥ अनेतेजेते आत्मनिवेदिभक्ततेम
गोपापापानि अथवा धातुनिजे श्रीहृद्य भगवाननी प्रतिमा अथवा शालग्रामने नि
जे पूजाते देवाकालने अनुसरिने पोतानासामर्थ्यप्रमाणो वामध्यांजे चंद्रनपुष्पक

६

सादिकवस्तुतेगोकरिनेकरवी अने श्रीहृद्य भगवाननेजे अष्टाक्षरमंत्रनेनो ज
पकरवी ॥ ५६ ॥ श्लोकः ॥ सोत्रादेरथहृद्यस्य पाठः कार्यः स्वज्ञातः तथा नदी
तगीवांगोः कार्यं तन्नामकीर्त्तनम् ॥ ५७ ॥ अर्थः ॥ अनेतेपछे श्री हृद्य भगवाननां
जेस्तोत्र अथवा गथतेनो जे पाठते पोतानासामर्थ्यप्रमाणो करवी अनेजेसंस्तुतन
भगणा होयतेमगो श्रीहृद्य भगवान तुं नामकीर्त्तनकरवुं ॥ ५७ ॥ श्लोकः ॥ हरेविधा
यनेवैद्यं भोजं प्रासादिकं नतः हृद्यसेवापरैः प्रीत्या भवितव्यं चतैः सह ॥ ५८ ॥
अर्थः ॥ अनेपछे श्री हृद्य भगवाननेनेवैद्यकरिनेपछे ते प्रसादिवुं जे अनेने जे मवुं
अनेतेजे आत्मनिवेदिवैद्यवतमगोसर्वका जनेविषे प्रीतियेकरिने श्रीहृद्य भग
वाननीसेवापरायताया वुं ॥ ५८ ॥ श्लोकः ॥ प्रोक्तस्तेनिर्गुणा भक्तानिर्गुणास्पदर्य
तः संबंधात् क्रियाः सर्वा भवंत्येव हि निर्गुणाः ॥ ५९ ॥ अर्थः ॥ अनेनिर्गुणाके तां
मायानाजे सत्सादिकत्रागुणतेगो रदित्वावाजे श्रीहृद्य भगवाननेनासंबंधथक

शिपः
१०

तेऽन्नात्मनिवेदिभक्तनिजेसर्वे क्रियाते निगुं गाथायुद्धे ते हेतु मायेतेऽन्नात्मनिवेदिभ
क्त जेते निगुं गाक ह्याछे ॥ ५६ ॥ श्लोकः भक्ते रतेसु हृदयायानर्पिते वार्यपि क्वचित्
नयेयनेव भसंचपत्रकं दफला घपि ॥ ५७ ॥ अर्थः ॥ अनेराजेऽन्नात्मनिवेदिभक्ततेम
गो श्रीहृदयभगवानने अर्पणाक स्या विना नु जलपणाकारयनपीवु ॥ अनेपत्रकं
दफलादिकजेवुसुतेपुगो श्रीहृदयभगवानने अर्पणाक स्या विना नु न तरवावु ॥
॥ ५८ ॥ श्लोकः सर्वे रशक्तेवाहं का रुरीयस्यापदायः थवा भक्ताभू हृदयममसेदना
हृतं यथाबलम् ॥ ५९ ॥ अर्थः ॥ अनेवलीसर्वे जे अमारा ससंगिते मने हृदयगाथ
का अथवा को इमोरा अापत्काले करिने असमर्थपणा थुई गयेसते पोताने सेवा
नु जे श्रीहृदयभगवतुं स्वरूपते विजा भक्तने अापि देईने पोते पोताना सामर्थ्य प्रमा
णावर तवुं ॥ ६० ॥ श्लोकः आचार्येणो वदतं यद्यत्वेन प्रतिष्ठितम् हृदयस्वरूपं त
मेव वद्यमेवैतरनुयत ॥ ६१ ॥ अर्थः ॥ अनेजे श्रीहृदयभगवतुं स्वरूपपोताने सेववाने

१०

अर्थे धर्मवंशनाजे आचार्यते मगोज्ञाप्यहो यअथवाते आचार्यजे स्वरूपनी प्रति
ष्ठाकरि होयते जस्वरूपने सेववुं अनेते विना बिजे जे श्रीहृदयभगवतुं स्वरूपते तो नमस्का
रकरवाजोग्रहणे पणसेववा जो गणधि ॥ ६२ ॥ श्लोकः ॥ भगवन्मंदिरे सर्वैः सायंगंतव्यम
नहम नामसंकीर्तने कार्यं तत्रोच्चैराधिकायते ॥ ६३ ॥ अर्थः ॥ अने अमारा जे सर्वे स
संगिते मगो नित्य प्रत्येसायं काले भगवानना मंदिरे प्रत्ये जावुं अनेते मंदिरे निविषे श्री
राधिका जिना पतिगावाजे श्रीहृदयभगवानने नामानुं चैस्वरुकरिने कीर्तनकर
वुं ॥ ६४ ॥ श्लोकः ॥ कार्यासत्यकथावाचाः ॥ अवाश्वपरमादरात् ॥ वादित्रसहितं
कार्यं हृदयकीर्तनमुच्यते ॥ ६५ ॥ अर्थः ॥ अनेते श्रीहृदयनिजे कथावाचांते परम
आदरथकिके रवनि सामलवी ॥ अने उअवने दिवसेवा जे वेसहित श्रीहृदयनाक
र्तनकरवा ॥ ६६ ॥ श्लोकः ॥ अत्र हं कार्यमित्यहिसर्वैरपिमदाश्रितैः संसृतप्राहृतय
थाभ्यासश्चापियथा मति ॥ ६७ ॥ अर्थः ॥ अने अमारा आश्रितजे ससंगिते मने जे प्रक

सर्वे

रेपूर्वकं ह्यप्रकारेकरिनेजनिप्रत्येकरवुं॥ अनेसंस्कृतनेप्राहृतावाजिसत्पं
 धुनेमनीअभ्यासपणापोतानीबुद्धिनेअनुसारेकरवुं॥ ६५॥ श्लोकः॥ यादृशैर्वैयोगु
 णोर्युक्तस्तद्देवोसतु कर्मणि योजनीयोविचारैर्वनाम्यथातुक्त्वाचन॥ ६६॥ अ
 र्थः॥ अनेजेमनुष्यजेवागुणोकरिनेतुक्तहोयतेमनुष्यानेतेवाकारजनेविषे।
 विचारिनेजप्रेरवुंपणाजेकारजतेनेविषेजेजोगपनहोयतेकारजनेविषेतेनेक
 रैयनप्रेरवुं॥ ६६॥ श्लोकः॥ अन्नवस्त्रादिभिः सर्वस्वकीयाः परिचारकाः समा
 वनीयाः सततंयथायोग्यथाधनम्॥ ६७॥ अर्थः॥ अनेपोतानाजेसेवकहो
 यतेसर्वेनिपोतानासामर्थ्यप्रमाणेअन्नवस्त्रादिकेकरिनेजथाजोगपसंभावनानि
 रंतरारववी॥ ६७॥ श्लोकः॥ यादृशगुणोयः पुरुषस्तादृशवचनेनसः देवकाला
 नुसारंभाषणीयोनचान्मथा॥ ६८॥ अर्थः॥ अनेजेपुरुषजेवागुणावाचोहोय
 तेपुरुषनेतेवावचनेकरिनेदेवकालानुसारेजथाजोगपबोलावबोपणाराथिबि

जिरित्येनबोलावबो॥ ६८॥ श्लोकः॥ गुरुभूपातवर्षिस्त्यागिविद्वन्प्रस्विनाम्॥ अभ्यु-
 त्थानादिनाः कार्यः सन्मानोविनयानितैः॥ ६९॥ अर्थः॥ अनेविनयेकरिनेतुक्त्वा
 वाजेअमारणाश्रितसंज्ञितेमागुरुराजाअतिदृष्ट्यागिविद्वाननेतपस्वीरा
 ह्योजगाअभावेतारेसन्मुखउतवुंतथासनआपवुंतथामधुरेवचनेबोलावबुंन
 त्यादिकक्रियायेकरिनेमनुसन्मानकरवुं॥ ६९॥ श्लोकः॥ नौरैर्हृत्वापादमेकगुरु
 देवदूपातिके॥ उपवेदसंभार्याचजानुबद्धानवाससा॥ ७०॥ अर्थः॥ अनेगुरुदे
 वनेराजाप्रनेसमीपेतथासभानेविविषेपगउपरपगचदाविनेनबेसवुंतथाव
 स्त्रेकरिनेटीचानेबांधिनेनबेसवुं॥ ७०॥ श्लोकः॥ विवाहोनेवकर्त्तव्यः स्वाचार्येणा
 सहकचिद्व॥ पूज्येन्नधनवस्त्राद्यैर्यथाशक्तिः सत्त्वाऽखिलैः॥ ७१॥ अर्थः॥ अ
 नेअमारणाश्रितजेसर्वसंज्ञितेपोतानाआचार्यसंघाथेकर्येयपणावि
 वादनकरवो॥ अनेपोतानासामर्थ्यप्रमाणेअन्नधनवस्त्रादिकेकरिनेतेपो

ताना आचार्यने पूजवा ॥ ५२ ॥ **श्लोकः** तमायोते निजाम्वाश्रुप्रत्युंरंत व्यमादे रत ॥ तस्मिन्सा
 यनुगम्यंचमामांतावधि मच्छिनेः ॥ ५३ ॥ **अर्थः** ॥ अने अमार जे आश्रित जनते मगो पो
 ताना आचार्यने आवातासां भविने आदर रथ कितका जसमु रवाजावं ॥ अने ते आचा
 र्यपोताना गामथिपाछाप धारितरिगामनि भागो जसु धीवलावाजावं ॥ ५२ ॥ **अर्थः** ॥ अ
 पिभूरि फलं कर्म धर्मापेते भवेद्युहि ॥ आचार्यते हिंते नैव धर्मः सर्वाथटोस्ति हि ॥ ५३ ॥ **अ**
र्थः ॥ अने धर्मां कळे फल जेने विषयावुं पगा जे कर्म ते जेने जो धर्म र हित होय तो ते तुं आच
 रणान जंकरवुं के मजे धर्म छे ते जसर्व पुरुषार्थनो आपनारो छे माटे कोइक फलना लो
 मेकरिने धर्मनो सागन करवो ॥ ५३ ॥ **श्लोकः** ॥ पूर्वमहद्दि रपीयहः धर्मांचरणा क्वि
 हृतं स्पान्तु न ग्राह्यं ग्राह्यो धर्मस्तत्कृतः ॥ ५४ ॥ **अर्थः** ॥ अने पूर्व थया जे मोटा पुरु
 षते मगो पगा जो क्यारैक अ धर्मांचरणा कस्को होय तो ते तुं गहाणन करवुं ते मगो जो
 धर्मांचरणा कस्को होय तो ते तुं गोपहाण करवुं ॥ ५४ ॥ **श्लोकः** ॥ गुह्यवार्ता नु कस्यापि प्रका

श्लोकः ॥

वपनेव कत्रचित समहृष्टानकार्याश्रयथाहार्त्तार्थवतिक्रमः ॥ ५५ ॥ **अर्थः** ॥ अने कोयनि
 पागा जे गुह्यवार्ता ते तो कोइ वे कागो पगा प्रकाशक रवी जनहि ॥ अने जे जीववुं जे विरिने स
 न्मान करवुं घटतुं होय ते नु ते विरिने जसन्मान करवुं पगा समहृष्टिये क रिं जाम रजाहानुं
 बुजं घनक रवुं न हि ॥ ५५ ॥ **श्लोकः** ॥ विज्ञाप नियमो धार्यं श्वाभुर्मासिः खिले रपि ॥ राक सि
 न् आवागो मासित्वत्रा क्लैस्तमानवैः ॥ ५६ ॥ **अर्थः** ॥ अने अमार जे सर्व सङ्गिते मगो चा
 तुर्मासिने विषे विज्ञो षनियम धारवो ने जे मनुष्य असमर्थ होय ते मगो तो गा क आवागामास
 ने विषे विज्ञो षनियम धारवो ॥ ५६ ॥ **श्लोकः** ॥ विष्टोः कथायाः श्रवणावाचनं गुणाकीर्त्त
 नम् ॥ महापूजा मंत्रजपः स्तोत्रपाठपूहृष्टिगाः ॥ ५७ ॥ **अर्थः** ॥ अने ते विज्ञो षनियमते
 कियातो भगवान्नीक थानुं श्रवाण करवुं तथा कथावांचवी तथा भगवान्ना गुणां कुं
 र्त्तन करवुं तथा यंचा मृतस्नाने करिने भगवान्नी महापूजा करवी तथा भगवान्ना
 मंत्रनो जप करवो तथा स्तोत्रनो पाठ करवो तथा भगवाने प्रदृष्टिगायो करवी ॥ ५७ ॥

शिपः
१५

वृं॥ अने जेशु इतर्णा होयते मोगो ब्राह्मणादिक त्रगावार्गानि सिवाकरवी॥ आदिक जे ह
नियुंते मोगो करिने वरतवु॥ ६०॥ श्लोकः संस्काराश्चाक्रिकं प्रादुष्यथाकालं मया ध
नम् स्वस्वमृत्पानु सारैणाकर्तव्यंच द्विजन्मभिः॥ ६१॥ अने द्विज होयते मोगो
र्भो धानादिक संस्कार तथा आक्रिक तथा प्रादुषा त्रगा जेते पोत पोताना गृह्यसू
त्रने अतु सारै करिने जे बो जे नो अतु वसर होयने जे वि धन संपति होयते प्रमाणो क
रवां॥ ६२॥ श्लोकः अत्राना ज्ञानतो वापि गुरुवाल धुपातकम् कापि स्पृशत हिं तन्प्रा
यश्चित्तकर्मै स्वशक्तिनः॥ ६३॥ अर्थः॥ अने सारैक जागो अथवा अजागो जो नानु
मोटा पाप थर्द जायतो पोतानि शक्ति प्रमाणो ते पाप बुं प्रायश्चित्त करवुं॥ ६४॥ ६-
श्लो वेदाश्वयाससूत्राणि श्रीमद्भागवता जिधम पुराणां भारते तु श्रीविष्णोर्नाम
सहस्रकम्॥ ६३॥ अर्थः॥ अने आरवेद तथा व्याससूत्र तथा श्रीमद्भागवतना
मं पुराणा तथा महाभारतने विषे तो श्रीविष्णुसहस्रनाम॥ ६४॥ श्लोकः तथा श्री

१५

भागवद्गीतानां ति श्व विडरोदिता श्रीवा सदेवमहात्म्यं स्कां दैवेष्ववखं जगम्॥ ६४॥
अर्थः॥ तथा श्रीभागवद्गीता तथा विडरजा निक हेर्जा जे नीति तथा स्कंद पुराणां
जे विष्णुखंडतेने विषे र ह्युं गुं जे श्रीवा सदेवमहात्म्यं॥ ६४॥ श्लोकः॥ धर्मं वासां
तर्गता च या ज्ञवन्कुरुषेः सृतिः एतान्य ऽष्टमेषु णिसच्छास्त्राणि भवन्ति हि
॥ ६५॥ अर्थः॥ अने धर्म वासा नाम धर्मो र हि रा विजे या ज्ञवन्कुरुः कृषि निस्सृति
राजे आठवा सूते अमने इह छे॥ ६५॥ श्लोकः॥ स्वहिते ह्युभिरैतानि मच्छिष्यैः सक
लैरपि॥ श्रोतव्या मथ पाठानि कथनीयानि नृद्विजैः॥ ६६॥ अर्थः॥ अने पोता
नाहितने इच्छता एवा जे अमारा सर्वे शिष्य ते मोगो आठ सतवा सू जे ते सां भलवां
॥ अने अमारा अश्रित जे द्विज ते मोगो सतवा सू जे ते भगाववांत थारा मनि क
था करवी॥ ६६॥ श्लोकः॥ तत्राचारबद्धतिनिष्ठतानां च निर्गाये ग्राह्यामिता
रुरोपताया ज्ञत्करं स्पतुस्मृतिः॥ ६७॥ अर्थः॥ अने ते आठ सतवा सू मां थि अच

शिपः
२४

चदिवाकरः ॥ राताः ह्यनतया मात्या देवता ॥ पंचमामकैः ॥ ८४ ॥ अर्थः ॥ अने अमारा
जे आश्रितते मगो विद्युद्विगगापतिपार्वनिने स्वर्या पांच देवतेते पूजपणो करिने
मानवा ॥ ८४ ॥ श्लोकः ॥ धृता द्युपदुवेकपिवर्मनारायणात्मकम् ॥ जप्यं च हनुमन्मंत्रो
जप्यो न ह्यत्र देवतः ॥ ८५ ॥ अर्थः ॥ अने जो कारेक हनुमंत्रे ताहिके नो उपदुवथायता
रेतो नारायणाक वचनो जपक रवो अथवा हनुमान नामंत्रो जपक रवो पारागविना
विज्ञाकोई हनु देवना स्तोत्रमंत्रो जपनकरवो ॥ ८५ ॥ श्लोकः ॥ रवेरिदोश्चोपरागे जाय
मानेऽपराः क्रियाः हित्वाऽऽशुश्रुचिभिः सर्वैः कार्यैः कृष्णमनोजयः ॥ ८६ ॥
अर्थः ॥ अने स्वर्यने चंद्रमांसे महाप्राथये सते अमारा जे सर्वे स अंगिने मगो विजी सर्वे क्रि
या नो तत्कालसाग करिने पवित्रथेने श्री कृष्ण भगवान नामंत्रो जपकरवो ॥ ८६ ॥
॥ श्लोकः ॥ ज्ञाताय भूम्यतन्मुक्तो ह्यन्वास्तानं सचैलकं ॥ देयं दानं हि जनेः शक्त्या
न्येस्तर्चयंश्चरः ॥ ८७ ॥ अर्थः ॥ अने ते गहारा मुकाय रक्षापण्डे वस्त्रे सहित स्नानक

२४

रिने जे अमारा गहरे स्वर्य अंगि हेयते मगो पोताना सामार्थ्य प्रमाणे दानक रवुने जे त्यागि
होयते मगो भगवान्नी पूजा करवो ॥ ८७ ॥ श्लोकः ॥ जन्माशौचं मृताशौचं स्वसंबंधानु
सारतः ॥ पातनीयं यथा आसूचा तु वर्षापंजनैर्मम ॥ ८८ ॥ अर्थः ॥ अने अमारा सके
गिरावा जे चरे वर्णाना मुष्यते मगो जन्मने सूतक तथा मरणा नुं सूतक तो पोत पो
ताना संबंधने अतु सारे करिने यथा आसूचा लवु ॥ ८८ ॥ श्लोकः ॥ भाव्यं जामदमहो निसं
तोषादिगुणान्चितैः ब्राह्मणैः ॥ ज्ञेयं धर्मोद्दिगुणोपेतैश्च बाहुजे ॥ ८९ ॥ अर्थः ॥
अने जे ब्राह्मणा वर्णा होयते मगो जामदमहो मनुमाने सेतोषा आदिक जे गुणते म
गो जूक्त थावुं ॥ अने ह्यत्रिय वर्णा होयते मगो ऊरु विरपणुने धिरजरा आदिक जे गुण
ते मगो जूक्त थावुं ॥ ८९ ॥ श्लोकः ॥ वैशेष्यं च ऋषिवाणिज्यकुसीदमुरवुहनिभिः ॥ न वि
नयंतथा शक्यं हि जसेवाहनिभिः ॥ ९० ॥ अर्थः ॥ अने वैशेष्य वर्णा होयते मगो ऋषि
कर्म तथा वराज वेपार तथा व्याजवतो आदिक जे ह्यत्रियुने मगो करिने वरत

शिपः
२६

रव्यवहारनेप्रायश्चिन्नात्राणानोजे निर्णायकरवो ॥ तेने विषे तोमिता कुराटी कयेंतु
कए विजेयात्कल्पकृषिनीस्मृतिनेनुंगहाकरवुं ॥ ६७ ॥ **श्लोकः** श्रीमद्भागवत
स्येषुस्कंधोदशमपंचमौ सर्वाधिकतयाज्ञेयो ब्रह्ममाहात्म्यबुद्धये ॥ ६७ ॥ **अर्थः**
अनेवली आसत शास्त्रने विषे जे श्रीमद्भागवतपुराणनेनादृशमनेपंचमनाम
जेवेस्कंधतेजेते श्रीभगवाननामाहात्म्यजांवा नेअर्थेसर्वेधिअधिकपणोजां
गावां ॥ ६६ ॥ **श्लोकः** दृशमः पंचमः स्कंधोयाज्ञवल्क्यस्मृतितः ॥ भक्तिशास्त्रयो
गशास्त्रधर्मशास्त्रक्रमेणामे ॥ ६७ ॥ **अर्थः** अनेदृशमस्कंधतथापंचमस्कंधतथायाज्ञ
वल्क्यस्मृतिनेत्राणनेअनुक्रमेकरिनेअमारुभक्तिशास्त्रयोगशास्त्रछेकेतां
दृशमस्कंधते भक्तिशास्त्रछेनेपंचमस्कंधतेयोगशास्त्रछेनेयाज्ञवल्क्यस्मृति
तेधर्मशास्त्रछेरामजांगावुं ॥ ६६ ॥ **श्लोकः** शारीरकाणां भगवद्गीतायाश्चावगम्यमा
म रामानुजाचार्यैरुतंभाष्यमाध्यात्मिकं मम ॥ १०० ॥ **अर्थः** अनेश्रीरामानु

रा

२६

अर्थः

जाचार्यैकस्यैवुंजेव्यामस्तत्रनुंश्रीभाष्यतथाश्रीभगवद्गीतानुंभाष्यएतेवेते
अमारुअध्यात्मशास्त्रछेतामजांगावुं ॥ १०० ॥ **श्लोकः** एतेषुयानिवाक्यानिश्रीब्र
ह्मस्यदृष्यस्यच ॥ अत्युत्कर्षराशिस्तथाभक्तिविरागयोः ॥ १०१ ॥ **अर्थः** अनेरा
सर्वसतशास्त्रनेविषेजेवचनजेतेश्रीब्रह्मभगवाननुखरूपतथाधर्मतथाभ
क्ति तथावैराग्याचारनाअतिउत्कर्षपणानेकेहेताहोय ॥ १०१ ॥ **श्लोकः** मंत
यानिप्रधानानितान्येवंतरवाक्यतः ॥ धर्मेणसहिताब्रह्मभक्तिः कार्यतितद
हः ॥ १०२ ॥ **अर्थः** ॥ तेवचनजेतेबिजावचनकरतांप्रधानपणानवांअनेश्री
ब्रह्मभगवाननीभक्तिजेतेधर्मसहितकरवोएरित्येतेसर्वसतशास्त्रनुंरहस्य
छे ॥ १०२ ॥ **श्लोकः** ॥ धर्मज्ञेयः सदाचारः श्रुतिस्मृत्युपपादितः माहात्म्यज्ञानयु
ग्मुरित्सेहोभक्तिश्चमाधवे ॥ १०३ ॥ **अर्थः** ॥ अनेश्रुतिनेस्मृतिनेतौप्रतिपादन
कस्योपावोजेसदाचारतेधर्मजांगावो ॥ अनेश्रीब्रह्मभगवाननेविषमहात्म्य

त्रिपः
१५

ज्ञानेसहितजेघातोस्नेहनेभक्तिजागावी ॥ १०३ ॥ **श्लोकः** ॥ वैराग्यं ज्ञेयमप्रानिः श्रीहृद्ये
तरवस्तु ॥ ज्ञानं च जीवमायेद्रूपपाणोक्तं शुभेहनम् ॥ १०४ ॥ **अर्थः** ॥ अने श्री
हृद्ये भगवानविनात्मपदार्थमाप्रानि नहिते वैराग्यजागावो ॥ अने जीवमायानेर्द
श्वरते मनास्वरूपनेते रुडिरित्यंजागावतेने ज्ञानक हिये ॥ १०४ ॥ **श्लोकः** ॥ हृद्ये भा
सूक्ष्मश्चिद्रूपो ज्ञानायाप्याः विज्ञानमुक्तं ज्ञानवान् स्थितो जीवो ज्ञेयोऽद्यैद्यदिव
ज्ञानाः ॥ १०५ ॥ **अर्थः** ॥ अने जं वछेते हृदयने विषे र ह्यो छेने अणुस एवो सूक्ष्म छे
ने चैतन्य रूपछेने ज्ञाणानो छेपोतानि ज्ञानवक्तिये करिने नखधि त्रिगवापर
जंतममगपोतानादेहप्रमेयापिने र ह्यो छेने अछेद्यं अं घं अत्रर अम र प्रसा
दिक छे लक्षण जे नोणो वोजी वछे एम जागावो ॥ १०५ ॥ **श्लोकः** ॥ त्रिगुणात्मनः क
ष्टमवाक्तेर्देह तदीययोः जीवस्य चाहं मता हेतुर्मायाऽवगम्यताम् ॥ १०६ ॥ **अर्थः**
॥ अने जे माया छे ते त्रिगुणात्मक छेने अंधकार रूप छेने श्रीहृद्ये भगवाननी

जी

५१५

राकि छेने आजीवने देह तथा देहनां जे संबंधते मने विषे अहंमत्वनाकरावना रिछे ए
ममायाने जागावो ॥ १०६ ॥ **श्लोकः** ॥ हृद्ये जीववज्जीवेशोनयोमितया स्थितः ज्ञेयः स्वत
त्रैर्द्रोणो सर्वकर्मफलप्रदः ॥ १०७ ॥ **अर्थः** ॥ अने जे ईश्वर छे ते जेने जे म हृदयने विषे
जीवर ह्यो छेने मने जे वने वाषे अंतर्थां मिपणो करिने र ह्यो छेने स्वते वछेने सर्वजीवने
कर्मफलना आपनारा छोम ईश्वरने जागावा ॥ १०७ ॥ **श्लोकः** ॥ स श्रीहृद्यः परब्रह्म
गवान् पुरुषोत्तमः उपास्य देवो नः सर्वा विभो वकाराणाम् ॥ १०८ ॥ **अर्थः** ॥
अने ते ईश्वर कियतो परब्रह्म पुरुषोत्तम गवाजे श्रीहृद्ये भगवान ईश्वर छे अने
ते श्रीहृद्ये जेने आयाता प्रदे वछे उपासना करवा जीव छेने सर्व अवतारना क
रागा छे ॥ १०८ ॥ **श्लोकः** ॥ सराध्यामुतो ज्योराधा हृद्य ईति प्रभुः ॥ रुकियाणामयोषे
तो लक्ष्मीनारायणसहि ॥ १०९ ॥ **अर्थः** ॥ अने समर्थ एवाजे श्रीहृद्ये जे तेरा धर्ज
येनुक्त होयता रेते ह्रीनारायें तो राधा हृद्ये एवावेनां भे जागावा ॥ अने रुक्य

शिपः
१३६

गांरूपजेन स्त्रीनेतो मुक्त होयतारेन स्त्रीनारायणावेनामंजंभावा ॥१०६॥
श्लोकः ते योर्जुनेन युक्तोऽसौ नरनारायणाभिधः बलभद्रादियोगेन ततन्नामोभ्य
तेमच ॥११०॥ अर्थः ॥ अने राश्रीकृष्णजेते अर्जुने मुक्त होयतारेन नारायणा
वेनामंजंभावा ॥ अनेवलीते श्रीकृष्णजेते बलभद्रादिक नाजोगिक रिनेते तेनामंके
हेवायछे रामजागावुं ॥११०॥ श्लोकः ॥ एते राधास्यो भक्तस्तस्यस्युः पार्श्वतः क्वचित्
क्वचित् दंगेति सहासतुजेयसदेकतः ॥१११॥ अर्थः ॥ अने राजे राधादिक भक्ततेजे
तेकारेकतोते श्रीकृष्ण भगवानने पटखे होयछे अनेक्यारेकतो अतिसेहेक
रिने श्रीकृष्ण भगवानना अंगाने विषे रहे छे तारेतोते श्रीकृष्ण भगवान (कना
जहोय रामजागावा ॥१११॥ श्लोकः ॥ अतश्चासस्वरूपे पुभे होजे यो न सर्वथा चतुरा
दिभुजत्वं तद्विवाहोस्तस्य चेष्टिकम् ॥११२॥ अर्थः ॥ गहेतुमारे श्रीकृष्ण भगवान
नाजे स्वरूपतेमने विषे सर्व प्रकारे रिने भेदनजागावो ॥ अने चतुर्भुजपाण्य अह

१३६

भुजपाण्येत्यादिकजे भेदनजागापछेतेतो द्विभुजावाजे श्रीकृष्णने निःसहायं करिने छे
रामजागावुं ॥११२॥ श्लोकः ॥ तस्यैवमवस्थाभक्तिः कर्तव्या मनूजे भुंवि निः श्रेयसकर
किंचित्ततोऽमृतेति दृवपताम् ॥११३॥ अर्थः ॥ अने रावाजेते श्रीकृष्ण भगवानने
निजे भक्ति तेजेते एषवीने विसर्वमनुष्यतेमगोकरव ॥ अनेते भक्तियुक्तविजुं
वुं कल्याणकारिसाधुनकारेन धियामजागावुं ॥११३॥ श्लोकः ॥ गुणानां गुणवत्तायां
ये ह्येतत्परफलम् कृष्णभक्तिश्चसंज्ञाऽमथायानिविदोष्य ॥११४॥ अर्थः
॥ अने विद्यादिक गुणावावाजे पुरुषते मनागुणावानपरात् ॥ परानुं एजपरमफ
लजागावुं कियुं तोजे श्रीकृष्ण भगवानने विषे भक्ति करवोने संज्ञाकरवो अ
ने राभक्तिने संज्ञागावे विनातो विद्वान होयते पणा अ धोगतिने पांमे छे ॥११४॥
श्लोकः ॥ कृष्णसद्वताराश्च ध्येयास्तत्र तिमाऽपि च ॥ नृत्वजिवानृदेवाद्या भक्तात्रस्त
विदोपि च ॥११५॥ अर्थः ॥ अने श्रीकृष्ण भगवानतथा श्रीकृष्ण भगवाननाजे अवरग

मे

श्रीगः
१६

रतेजेते ध्यानकरवाजो गच्छेत्तथा श्रीहृद्य भगवाननी प्र तिमाते पाण ध्यानकरवाजो
गच्छेत्तथा मनु ध्यानकरवुं ॥ अनेमनुष्यने देवादि क जे जीवते तो श्रीहृद्य भगवान
नाम क होयने ब्रह्म वेता होय तो पाण ध्यान करवाजो गण धिमाते गमं ध्यानकर
वुं ११५ ॥ श्रीकः ॥ निजात्मानं ब्रह्म रूपे ह त्रय विलसताम् ॥ विभाव्यते न क र्त्तव्या
भक्तिः ॥ हृद्यस्य सर्वदा ॥ ११६ ॥ अर्थः ॥ अने स्वरूप स्मने कारणा जे त्राादि ह ते थ
की विलसता वा जे पोतानो जीवात्मा तेने ब्रह्म रूपे निभावना करिने पछे ते ब्रह्म
रूपे क रिने श्रीहृद्य भगवाननी भक्ति जे ते सर्वकालने विषय करकी ॥ ११६ ॥ श्रीकः
अथः श्रीमद्भागवत दशमस्कंध आदरात् प्रसहवास हृद्ये वर्षे वाच्योऽथ पंडितैः
॥ ११७ ॥ अथः अने श्रीमद्भागवत पुराणा जो जे दशमस्कंध ते जे ते नित्य प्रसे आदर थकी
सांभलवो अथवा वरसो वरसा क वारसांभलवो अने जे पंडित होयते मगो निस प्र
तेवांचवो अथवा वरसा वरसा क वारवांचवो ॥ ११७ ॥ श्रीकः कारणीया पुरश्च

१६

यापुण्यस्थानेऽस्य वाक्छितः ॥ विष्णुनामसहस्रदिश्वपिकार्ये पिनप्रदा ॥ ११८ ॥ अर्थः
॥ अने जो जे दशमस्कंध तेने पुरश्चरणा जे ते पुण्यस्थान कने विषे पोताना सांभ
र्थ प्रमागो करववुं ॥ अने वली विष्णुसहस्रनाम आदि क जे सत ज्ञासु तेने पुरश्च
रणा पतापोताना सांभर्थ प्रमागो करवुं करववुं ते पुरश्चरणा के वुं छे तो पो
नाना मनवांछित फलने आपिग वुं छे ॥ ११८ ॥ श्रीकः देवामापदिक ह्यायामनुष्णा
वागदादिषु यथास्वररज्ञास्मान्था इत्यंनचा मथा ॥ ११९ ॥ अर्थः ॥ अने क
हनि देना रीा विकोर्द देवसंबंधि आपदा आ विपदे अथवा रोगादिक आपदा
आ विपदे तेने विषे जे मपोतानिने बिजा निरह्मायाय ते मवरत वुं पाण बिजिरिसे
नवरत वुं ॥ ११९ ॥ श्रीकः देशकालवयो वित्तजातिवाच्यनुसारतः आचारो व्यव
हारश्च निस्तृत्तं चावधार्यताम् ॥ १२० ॥ अर्थः ॥ अने आचार व्यवहारने प्रा
श्चित्ता जे त्रावा नां ते जे ते देवाका लवय अवस्था इय जातिने सामर्थ्ये रजा

त्रिपः
२०

नेत्रप्रसारेकरिनेजांरावां ॥२२०॥ श्रीकः ॥ मनेवित्रिष्टाद्वैतेमगोलोकोधामचेसि
तम् तत्रब्रह्मात्मनाहृद्यसेवामुक्तिश्चुगम्यताम् ॥२२१॥ अर्थः ॥ अनेत्रप्रसारंजे
मतनेवित्रिष्टाद्वैतछेएमजांरावुं ॥ अनेत्रमनेप्रियरावुंजेधामगोलोकोडंगमजां
रावुं अनेतेधामनेविषेब्रह्मरूपेकरिनेजेश्रीहृद्यभगवाननिसेवाकरविते
अमेमुक्तिमांनिछेरामजांरावुं ॥२२१॥ श्रीकः ॥ एतेसाधारणाधर्माः पुंसोस्त्रीणां चस
र्वतः मटाश्रितानां कथिताविदोष्यामथकीर्तये ॥२२२॥ अर्थः ॥ अनेत्राजेधुर्व
धर्मक ह्यानेजेतेत्रामाराश्रिताश्रितजेत्यागिण हसुखबाईभाईसर्वेस संगितेमना
सामान्यधर्मक ह्या छेकेतांसेवेस संगिमात्रनेसरवापासवाता छे अनेद्वेषम
वेनाजेविदोषधर्मछेतेमनाएथकएथकपणोकरिकहियेछुडये ॥२२३॥ श्रीकः ॥
मज्जेष्टाव रजन्नात्कृताभ्यांतुकदाचन स्वामन्मसंबंधीना नोपदेवाहियो
षितः ॥२२३॥ अर्थः ॥ हवेप्रथमधर्मवद्विजेन्नाचार्यनेतेमनीपत्नीयुतेमना

जे

२०

जेविदोषधर्मकहियेछुडयेअमारा मोलभर्षनेनांनाभाईतेनापुत्रजेअयो ध्याप्रसाद
नेरघुवीरतेमणोपोता नासमीपसंबंधवीनानीजेविजिस्त्रियुतेमनेमंत्रनपदेवा
कारियनकरवुं ॥२२३॥ श्रीकः ॥ नस्पृष्टयाश्रुताः कृपिभाषणीयाश्रुतानहि
क्लेयैर्कार्येनकस्मिंश्चिन्यासोरह्येनकस्मचित् ॥२२४॥ अर्थः ॥ अनेतेस्त्रि
युनेक्यारियपात्रात्र उवुनहि ॥ अनेकोईजीवनेविषेकरपणुंनकरवुनेकोईनी
धापगानराखवी ॥२२४॥ श्रीकः ॥ प्रति ध्रुवंनकस्यापि कथंचव्यावहारिके ॥
भिह्यापहतिकम्पानतु कार्यमृणोक् चित् ॥२२५॥ अर्थः ॥ अनेव्यवहार
को रजनेविषेकेनुपगाजमानगरंनकरवुं ॥ अनेकोईप्रापत्कालिन्नाविपुजे
ताभिह्यामागिनपोतानोनिवांहरिनेतेन्नापत्कालनेओलंघवोपराकोईतुं
करनतोकारियनकरवुं ॥२२५॥ श्रीकः ॥ स्वशिष्यापितंधामस्य कृतंमोविक्रयो
नच जीर्णोत्त्वानवीनत्सुमाह्यं तन्नेपविक्रयः ॥२२६॥ अर्थः ॥ अनेपोतानाजेशिष्य

श्रीपः
२१

तेमगोधर्मनिमित्तपोतानेऽप्युजेऽन्नन्तेवेचतुंनदिनेतेऽन्नन्तुंयायतोने
तुनुकोईकनेदनेनवुंवेवाविरिसेतेतुनानुनवुकरीयेतेवेचुंनकेवाय ॥१२६
॥श्लोकः॥ भाद्रशुक्लचतुर्थ्यांचकार्यं विघ्नेशपूजनम् ॥ षष्ठ्यक्षत्रचतुदशपाका
र्याऽर्चाचतुदशतः ॥ १२७ ॥ अर्थः ॥ अनेभाद्रवाशुद्धिचतुर्थीनेदिवसेगणपति
नीपूजाकरवीतथाऽसोवृष्टीचतुदशीनेदिवसेदनुमाननिपूजाकरवी ॥ १
२८ ॥ श्लोकः ॥ महाश्रितानां सर्वेषां धर्मरक्षणार्थं गुरुत्वेच्छापिताभ्यां च ता
भ्यां हीन्यामुमुहवः ॥ १२८ ॥ अर्थः ॥ अनेऽमाराऽश्रितजैसर्वसंभ्रमितेम
नाधर्मनीरक्षाकरवानेऽर्थेऽसर्वेनागुरुपणानेविषेऽमेच्छापनकस्या
रावाजेतेऽयोध्याप्रसादनेरघुवीरतेमगोधर्मरक्षजननेदीक्षाऽप्युवी ॥ १
२९ ॥ श्लोकः ॥ युध्याधिकारं संस्थाप्याः स्वस्वधर्मे निजाश्रिताः ॥ मान्याः सतश्च
कर्तव्यः सच्छास्त्राभासश्चादरात् ॥ १२९ ॥ अर्थः ॥ अनेपोतानाऽश्रितजैसर्वसंभ्र

२१

मिते मनेऽधिकारप्रमाणोपोतपोतानाधर्मनेविषेशववा अनेसाधुनेऽदरथकि
मांनवातथासतज्ञानोऽन्नभासश्चादरथकीकरवी ॥ १२९ ॥ श्लोकः ॥ महाप्रतिष्ठापिता
नां मंदिरेषु महकच लक्ष्मीनारायणादीनां सेवाकार्यायथाविधि ॥ १३० ॥ अर्थः ॥
अनेमोठजेमंदिरतेमनेविषेऽमेच्छापनकस्याऽवांजेऽश्रीलक्ष्मीनारायणाऽदिक
श्रीहृक्ष्मनांस्वरूपनेमनीजेसेवातेयथाविधियेकरिनेकरवि ॥ १३० ॥ श्लोकः ॥ भगवन्म
दिरंप्राप्तोयोऽन्तार्थीकोपिमानवः ॥ आदरात्तुसभायोदानेनान्नस्यशक्तितः ॥ १३१
॥ अर्थः ॥ अनेभगवाननामंदिरप्रसेऽयोजेहरकोईऽन्तार्थीमनुष्यतेनिपोतानासा
मार्थप्रमाणोऽन्ननेदनेकरिनेऽदरथकासभावनाकरवी ॥ १३१ ॥ श्लोकः ॥ संस्थाप्य
विप्रं विद्वांसं पाठशास्त्रो विधाप्यच प्रवर्त्तनीयासद्दिद्याभुवियक्कृतं महत् ॥ १३२ ॥ अर्थः
अनेविद्यार्थीभगाव्यानिष्ठाकाकराविनेपुष्टेतेमाराकविद्यानवात्तानेराविने
पृथवीनेविषेसद्दिद्यानिप्रवृत्तिकराववीकेमजेविद्यादानेकरिनेमोहं पुणपथायच्छे

॥१३२॥ **श्लोकः** अथैतयोस्तु भावो भ्यामाज्ञयापत्युत्पन्नः । हृष्य संत्रोपदेशश्च कर्तव्यः स्त्री
 भ्यावहि ॥१३३॥ **अर्थः** ॥ अने देवाच्या यो ध्याप्रसादने रघुवीरावि निजे पत्नी युंते मगोपो
 तपोताना पतिनी आजाये करीने स्त्रियुंते ज श्री हृष्य नाम त्रनो नुपदेश करवोया ता पुरुष
 नेन करवो ॥१३३॥ **श्लोकः** स्वासन्नसंबंधही ज्ञानरासा भ्यानुक हिंचित् नस्पृष्ट्यान
 भाष्या श्वते भ्यादुर्वयुखेन च ॥१३४॥ **अर्थः** ॥ अने वही ते वे जता नी जे पत्नी युंते मगो पोता
 नासामी पसंबंधा विना जे पुरुष ते मनो स्पत्रो क्तारियन करवोने ते नि साध्य बो लवुं नहि
 ते मने पोतानुं मुखपपा न देवा डवुं ए विरिसे धर्म वे चिन्मार्थने ते मनिय पत्नी युंते मना
 जे विशेष धर्म ते क ह्या ॥१३४॥ **श्लोकः** गृह्यारव्याप्रमिणो येसुः पुरुषामुपुप्राप्ताः
 स्वासन्नसंबंधही ज्ञानस्पृष्टा विधवा श्वते ॥१३५॥ **अर्थः** ॥ हवे गृहस्थाश्रामिन जे वि
 षोष धर्म छे ते क हिये छुईये मारि रे आश्रित जे गृहस्थाश्रमिषु रष ते मगो पोतानासामी
 पसंबंध विना नी जे विधवा स्त्री युंते मनो स्पत्रो न करवो ॥१३५॥ **श्लोकः** मात्रा स्वस्व

च

५२२

त्रावा विजने तु वयः स्वया ॥ अनापदि नतैः स्तेयं कार्यं तानं न योषितः ॥१३६॥ **अर्थः** ॥ अ
 ने ते गृहस्थाश्रमिषु रष ते मगो जवान अवस्थे जुक्त गा वी जे पोता निमाबो न ने ही करि
 ते संघाथे पता आ पत्का लविना कांत सल ने विघेन रे हे वुं ॥ अने पोतानि स्त्री मुंदा न
 को मने न करवुं ॥१३६॥ **श्लोकः** प्रसंगो व्यवहारेण यस्याः केनापि भूषतेः भवेतस्याः
 याः स्त्रियाः कार्यः प्रसंगो नैव सर्वथा ॥१३७॥ **अर्थः** ॥ अने जे स्त्री ने कोई प्रकारे ना व्याव
 हारेक शिने राजानो प्रसंग होय ते विसी नो प्रसंग ते कोइ प्रकारे पता न ज करवो ॥१३७॥
श्लोकः अन्नाद्यैः शक्तिर्नाभ्यर्च्यो ह्यतेषिसे महामतः देवेषु त्र्ययथा शक्तिकर्त
 यंचय योचितम् ॥१३८॥ **अर्थः** ॥ अने ते गृहस्थाश्रमि ते मगो पोताने देव आ वीरा
 वो जे अर्था तेने पोतानासामर्थ्य प्रमा गोय था विधि जे मघरे ते म करवुं ॥१३८॥ **श्लोकः**
 कयाव ज्जीवं च शुश्रूषा कार्यामातुः पीतुर्गुरोः रोगान् स्पमनुष्यस्य यथा शक्ति च
 ममके ॥१३९॥ **अर्थः** ॥ अने अंमारा आश्रित जे गृहस्थाश्रमि ते मगो पोताने पोताने युरुत

विप-
२३

धारो गानरावो जे कोऽम वृष्यते मन्त्रिजे से वा ते जीवन परंतु पीताना सा मध्यं प्रमाणा कर
वी ॥ १३६ ॥ **श्लोकः** यथा वल्गुद्युः ॥ मः कार्यो निजवर्गांश्च मोचितः मुक्छेदो न कर्त्तव्यो वृष
स्पृष्टपितृन्निजिः ॥ १४५ ॥ **अर्थः** अने वली पोताना वगांश्च मने घटित एवो जे उद्यम ते पीता
ना सा मध्यं प्रमाणा करवी ॥ अने वृषि हत्तिवाला जे गृहस्थ संकंगिते मणी बल धीया नु
वृषणा नो उछेदन करवी ॥ १४५ ॥ **श्लोकः** यथा वा क्रियथा कालं संगहोऽन्धनस्य ते
याद्भयं च कर्त्तव्यः पशुम द्विस्त गाम्य च ॥ १४६ ॥ **अर्थः** ॥ अने ते गृहस्थ संकंगिते म
णो पीताना सा मध्यं प्रमाणे समयने अनुसरिने जे रलो पीताना घ रमा वरी होय ते रला
अन्धवनी संगह जे ते करवी अने जे ना घ रमां पशु होय वा जे गृहस्थ ते मणी पीताना
सा मध्यं प्रमाणे च्वा स्य पुलानो संगह करवी ॥ १४६ ॥ **श्लोकः** गवादीनां पशुनां च तृणातो
यादि निर्यदि संभाव न भवे के न रक्षा स्ते तर्हि ना मृषा ॥ १४७ ॥ **अर्थः** ॥ अने गाय व
ल ध मे वा घो जा आदिक जे पशु ते मनि तृणा जलादिके करिने पीता वते जो संभावना

२२

पायतो ते पशुने राखवाने जो संभावना न धाय तो न राखवो ॥ १४७ ॥ **श्लोकः** समाज्य मे
तरा खेव पुत्र मित्रादिनापि च ॥ वृ वित्त दानादना म्यो व्यवहार्य न कर्हि चित ॥ १४८ ॥
अर्थः ॥ अने सा ह्ये सहित लखत क स्या विना तो पीताना पुत्रने मित्रादिक साध्ये
पणा एथ वी ने धनना जे ताहे लोक रिने व्यवहार जे ते करी रेय न करवी ॥ १४८ ॥
श्लोकः ॥ कार्ये वैवाहिके स्वस्थाः न्यस्य वाप्यं धनस्य तुः ॥ गोषाबंधो न कर्त्तव्यः ससा
ह्यं लेख मंतरा ॥ १४९ ॥ **अर्थः** ॥ अने पीतानुं अथवा विज्ञानुं जे विवाह संबंधि कार्य
तेने वैवाहिक प्रवृत्तौ जे धन तेनु सा ह्ये सहित लखत क स्या विना केवल वी विज्ञान
करवी ॥ १४९ ॥ **श्लोकः** ॥ आषय इयानुसारे ता म्ययुः कार्यो हि सर्वदा अमृथा तु म हड
ः खे भवेदित्यवधार्यताम् ॥ १५० ॥ **अर्थः** ॥ अने पीतानुं निज पुत्रनुं जे इव तेने अनु
सारे निरंतर ख रच करवी अने जे पुत्र ज करतो वधारो रवर च करे छे तेने मी
दुःख धाय छे ता म संवे गृहस्थ ने मन मां जो ता वु ॥ १५० ॥ **श्लोकः** इय म्याः ॥ यो भवे

शिपः
२४

द्यावान्ययोवावाहारिके तोसंस्मृत्यख्यंलेखोखदरैः प्रतिवासरम् ॥१४६॥ अ
नेपोतानाव्यवहारकारजने विषेजेत्वा धमनिउपजहोय तथाजेरलोखरच
होयतेवेयनेसेभारिनेनिसप्रसेरुजाअदरे करिनेपोतानेतेनेनामुंखवुं ॥१४
६॥ श्लोकः ॥ निजहसुद्यमप्राप्तधनधाम्नादितश्वतेः ॥ अयोदत्रांवाः कृष्यायदि
त्रोत्रस्तिहडुबले ॥ १४७ ॥ अर्थः ॥ अनेतेय हस्त्वाप्रमिसक्रांतिमणोपोतानिजे
वतिनेउद्यमनेथकिपांयुं जेध नधाम्नादिकतेथकिद्वयोभागकृतिनेश्री
कृष्णभगवाननेअपेणकरवो ॥ अनेजेव्यवहार्यनेडुबलहोयतेमणोवित्रामो
भागअर्पणकरवो ॥ १४७ ॥ श्लोकः ॥ राकाहमी मुखवानचव्रतानोनिजवृत्तितः
उद्यपनेयथाशास्त्रकर्तव्यंचितितार्थदम् ॥ १४८ ॥ अर्थः ॥ अनेएकादशीना
दिकजेत्र तनेमत्तेजेउद्यपनेतेजेतेपोतानासामर्थ्यप्रमाणोजथाशास्त्रकरवुंते
केवुंछेतोमनवोछितफलद्वंआपनारुंछे ॥ १४८ ॥ श्लोकः ॥ कर्तव्यकारणिया

२४

वाआवागोमासिसर्वथा ॥ विन्वपत्रादिभिः प्रीताश्रीमहादेवपूजनम् ॥ १४९ ॥ अर्थः ॥ अने
आवागामानेविषेश्रीमहादेवत्वं पूजननेजेतेविन्वपत्रादिकेकरिनेप्रीतिपूर्वकसर्व
प्रकारेपोतेकरवुंअथवाविजापासेकरवुं ॥ १४९ ॥ श्लोकः ॥ स्वाचार्यान्कृतांग्याद्यं
श्रीकृष्णस्यचमदिगत ॥ ताम्नांस्वयवहारार्थपात्रभूयांशुकादिच ॥ १५० ॥ अर्थः ॥
अनेपोतानाजेतेआचार्यतेथकितथाश्रीकृष्णभगवानंनोजेमेदि रतेथकीकर
जनकादवुं ॥ अनेवकीपोतानाआचार्यथकीनेश्रीकृष्णनांमंदि रथकीपोतानाव्य
वहारनेअर्थपात्रघरेणांनवस्त्रादिकजेवस्ततेमागिनावुंनहि ॥ १५० ॥ श्लोकः ॥ श्रीकृ
ष्णगुरुसाधुनोदवृत्तार्थगतोपधि तस्मानेषुचनयाद्यपरान्नेनिजपुण्यत् ॥ १५
१ ॥ अर्थः ॥ अनेश्रीकृष्णभगवानतथापोतानागुरुतथासाधुगमनांदवोनकरवाने
अर्थजातेसतेमागेनेविषेपारकं ॥ अन्तरवावुंनहितथाश्रीकृष्णभगवाननातथा
पोतानागुरुतथासाधुतेमनाजेस्त्वा नकतेमनेविषेपणपारकुअन्तरवावुंनहि

शुभः
२५

के मजेते पारकुं अन्नतोपोताना पुणने हरिणे तावुं छे मदिपोतानी गांउ सुख रचरखावुं
॥ १५१ ॥ **श्लोकः** प्रतिज्ञातं धनं देयं यस्यात्कर्मकारिणो ॥ न गोप्यमृगाश्च ह्यदि यवहृत्स्यं
न दुर्जनैः ॥ १५२ ॥ **अर्थः** ॥ अने पोताना कामकाज करवाते त्याजे मनुष्यते मने जे
बुधन अथवा धाम्मदि धातुं क ह्यं होयते प्रमाणी ज्ञाप्युं परातिमा शिशी लु न-
आपवुं अने पोताना पासे कोर्द कर जमागतो होयने ते क र्त्तुं हेर्द चुका होयते वातने
छानिन राखवी तथा पोतानो वंशतथा क साहा नते पराछातुं राखवुं अने दुष्टा
वाजे जनते मनि साथे व्यवहार न करवो ॥ १५२ ॥ **श्लोकः** दुष्कृतस्य रिपुणा वा नृ-
स्योपद्रवावा यन्ना धनप्राणाना वाः प्रायः साद्यत्रसर्वथा ॥ १५३ ॥ **अर्थः** ॥ अने
जे काणो पोते रहेता होयते ते काणो कोर्द क कठ ता भुंजा काल अथवा रात्रु अथवा
रात्राने मनाउ पडवुं करिने सर्व प्रकारे पोतानी ज्ञानि होयके पोताना प्राणा
नाना अथायो होय ॥ १५३ ॥ **श्लोकः** मूलदेवोपिसखे पांस द्याव विवृणोः सा-

२५

जो मदाश्रितैः ॥ स्वेयं गत्वा देवान् परं सरवम् ॥ १५४ ॥ **अर्थः** ॥ अने ते जो पोताना मूलग रास
नुं तथा वरतन बुं गाम होय तो पोताने नो विवेकी रावा जे अमरा म सं गिर ह स्त ते मतो
त का ल सा रा करि हे वो ने ज्ञान पडवुं न होय ते वो बिजो देवते प्रत्ये जाईने सरखे थि रहे
वुं ॥ १५४ ॥ **श्लोकः** अतो सुगृहिभिः कार्यान् ग्रहिसावे ध्यवा भ्रवाः तथिषु पर्वकृतथा
नो ज्ञा विप्राश्च माधवः ॥ १५५ ॥ **अर्थः** ॥ अने धनात्परा वाजे ग ह स्त स झे गिते मतो हिं
साये र हित रा वाजे विष्णु संबंधि ज जे ते क रवा ॥ तथा तीर्थने विषे तथा द्वा ह वा ज्ञा
दिक पर्वने विषे न्ना ह्ना ता तथा सा धुने मने जमा उवा ॥ १५५ ॥ **श्लोकः** महो अवा भगव
तः कर्त्तव्या मं हि र सुतेः देवानि पात्र विषे भ्यो हना नि वि वि धानि च ॥ १५६ ॥ **अर्थः** ॥ अ
ने ते धनात्परा वाजे ग ह स्त स झे गिते मतो भगवान नामं हि रने विषे मो रा उ छ व क
रा व वा तथा सु पात्रा वा जे ब्राह्मणा ते मने नाना प्रकार नां हो न देवा ॥ १५६ ॥ **श्लोकः**
मदाश्रितैर्नृपैर्धर्मज्ञासु माश्रित्य चाऽखिलाः प्रजाः स्वाः पुत्रवत्पात्त्या धर्मः

त्रिप-
२६

स्वाप्नो धरातले ॥१५५॥ **अर्थः** ॥ अने अमारें आश्रित रावजे सङ्गिरा ज्ञाते मगो धर्म
शास्त्रने आचारिने पोताना पुत्र निपेते पोतानि प्रजा नृपात्मन करवुं ॥१५५॥ **श्लोकः** ॥
गोपायुषद्गंगेयास्तीर्थानि चानुजसा ॥ यवहारविदः सभ्यादेना दंज्य श्वलहृतोः
॥१५६॥ **अर्थः** ॥ अने ते राजाते मगो राज्यनां जेसा तत्र गतथा च्यार उपायत ध्याछे
गुणते जेते लहृणोकरिने जथाथ पणो जाणावा ॥ अने तीर्थ जे चार मो कल्याणा स्थान
क तथा यवहारना जाणा नारा जे सभा सदत ध्यादं उवा जो गृजे माणस सर्वने ल
हृणोकरिने जथाथ पणो जाणावा ॥१५७॥ **श्लोकः** ॥ सभर्तृका जिनां रीभिः सेम्यः पति
रिवावृत् ॥ अंधो रोगी हरिडो वाचं रोवाच्यं नडुर्वच ॥१५८॥ **अर्थः** ॥ हृवक वासनि
नाई युना विजेष धर्म क हिये कुईये ॥ अने मारें आश्रित जे क वासनि नाई युंते म
गो पोतानो पति अंधो रोगी होयद रिडो होयतो पण तेने ईश्वरनी पते सेववो
नेते पति प्रत्येक दुकव चनन बो लवुं ॥१५९॥ **श्लोकः** ॥ रूपयौवन युक्त सगुणो नो

२६

न्यनरस्य प्रसंगो नैव कर्त्तव्यास्ताभिः साहजिकोपि च ॥१६०॥ **अर्थः** ॥ अने ते क वास
नि स्त्री युंते मगो रूपने जो वनते गो जक ने गुणा वाना वो जे अत्यपुरुषते नो प्रसंग
सह जस्य भावे पणाने ज करवो ॥१६०॥ **श्लोकः** ॥ नरेक्ष्यना भूरु कुचा उतराया चनो
भवेन साध्वी स्त्री नच भंडे ज्ञानिनिर्वज्ञादि सगि नि ॥१६१॥ **अर्थः** ॥ ॥ अने पति
त्रताए विजे क वासनी स्त्रीति मगो पोतानि नाजिसा थलने छातितेने विजो पुरुष
हेखे रामन वरतवुं ॥ अने ओत्माना वस्त्र विना उघाडे दारी रेन रे हे वने भाउ भ
वाई जो वान ज्ञावुं ॥ अने निर्वं जरा वं जि स्त्री युत था खेरणी कामनी नपुं श्वनी एवि
जे स्त्री युंते मना संगन करवो ॥१६१॥ **श्लोकः** ॥ तृपाऽसदंश्च क धृतिः परगो होप
वेदानं त्याज्यां ह्यास्मादि च स्त्रीभिः पत्यो देवांतरंगते ॥१६२॥ **अर्थः** ॥ ॥ अने ते क वा
सनि स्त्री युंते मगो पोतानो पति परदे वाग्ये सते न्ना भूषणान धारवां ने रुडां
कस्नपे रवाने पारके घ रवे सवान जा बुं ने हास्य विनो हादिक नो त्याग करवो

श्रिपः
२७

॥ १६३ ॥ **श्लोकः** विधवाग्निसूयोपाग्निः सेव्यः पतिधियाहरिः आत्मायापितृपुत्रदेहं स्वस्वा
नेत्रमनोननु ॥ १६३ ॥ **अर्थः** हवे विधवास्त्रियुना विज्ञेयधर्मकस्त्रियेच्छेदये अपा
रुआश्रितत्रविधवास्त्रियुने मत्तोपनिबुद्धिये करिने श्रीहृद्यभगवानने
नेमेववानेपोतानापितापुत्रादिकजेसंबंधितमनिआज्ञानेविषेवरतनु
॥ १६३ ॥ **श्लोकः** स्वामन्त्रसंबंधहीनानराः स्पृश्यान्कहिंचित्तरुणोस्तेश्च
तारुण्यभाष्यनावरुपनावरुपकंविना ॥ १६४ ॥ **अर्थः** अनेतेविधवास्त्रियुं
तेमत्तोपोतानाममीपसंबंधवीनानाजेपुरुषुपतेमनोस्पर्शकारेयनकरवा
॥ अनेपोतानितोबनरुमवस्थानेविषेअवव्यकारजविनाममीपसंबंधवि
नानाजेतुवानपुरुषुतेनीसाथेकारेयपत्तावोचवंहि ॥ १६४ ॥ **श्लोकः** सनेध
यसनुस्पर्शनदोशोस्त्रियज्ञोश्च आवरुपकेचरुद्रस्पृश्यातेनचभाषतो
॥ १६५ ॥ **अर्थः** अनेधावातोजेवालकतेनास्पर्शनेविषेयोजेमपश्रनेअ

२७

जवापनेदोपतथातेमदोमपनथि ॥ अनेकोईअवव्यनुकम्काजपुतेते
नेविषेकोईकरुद्रपुरुषनेअज्ञाजवायतथातेहृदसाथेवोजायतेनेविषेदोष
तथि ॥ १६५ ॥ **श्लोकः** विद्यानासन्त्रसंबंधाताग्निः पाग्मानकापिनुः व्रतोपवा
सेः कर्त्तव्यमुकुदेहदमस्तथा ॥ १६६ ॥ **अर्थः** अनेतेविधवास्त्रियुतेमत्तोपोता
नाममीपसंबंधविनानाजेपुरुषुतेथकीकोईविद्यापत्तानभगावीअनेव्रतव
पवासेकरिनेवारंवारपोतानाहंतुंदमननकरवुं ॥ १६६ ॥ **श्लोकः** धनचधर्मक
येपिस्वनिर्वाहोपयोगियत् देयंताग्निः नतन्कपिदेयंचेदधिकंतदा ॥ १६७ ॥
अर्थः अनेतेविधवास्त्रियुतेमत्तोपोतानाघरमापोतानाजीवतपरजंतदेहनि
र्वाहथायाहवुंजजोधनहोयतोतेधनजेतेधर्मकारजनेविषेपत्तानआपवुने
जेतेथिअधिकहोयतोआपवुं ॥ १६७ ॥ **श्लोकः** कार्यंश्वसकृदाहारस्ताग्निः स्वा
पस्कभूतलेमेषुनासकयोवीहृक्कापिकार्यांनदेहिनीः ॥ १६८ ॥ **अर्थः** अनेतेवि

त्रिपः
२८

धवास्त्रियुंतेमगोत्कवारुआहारकरवोनेष्टयवनिविवेकवुंनेमैथुनासकराव
जेपश्रुपट्टि आदिकजीवप्राणामात्रनेमनेकार्यपताजागिनिजोवानहि ॥१६८
॥श्लोक॥ विषो न धार्यस्वाभिश्चरुवा सित्याः स्त्रियास्तथा ॥ न्यामिन्वावीतरायायावि
हृतश्चनकहिंचित् ॥१६९॥ अर्थः ॥ अनेविधवास्त्रियुंतेमगोत्कवासनिस्त्री
नाजेवोवेदानधारवो तथासन्मामगितथाविरगापतनाजेवोवेदानधारवो
॥ अनेपौतानोदेवाकूलनेआचारतेनेविषे विरुद्धावोजेवेदानपताकारे
यनधारवो ॥१६९॥ श्लोक॥ संगोनगर्भपात्रिमाः स्पृशः कार्यश्चयोषितः श्रे
णारवात्ताननृणाकार्याः श्रवानेवेकचित् ॥१७०॥ अर्थः ॥ अनेगर्भनीपात्र
नारितेस्त्रीतेनोसंगनकरवोनेतेनोस्पर्शापानकरवो ॥ अनेपुरुषपारसष्टंग
रसंबंधिजेचार्जितेकार्येपनकरवीनेनमांभलवी ॥१७०॥ श्लोक॥ निजसंबंधि
भिरपितासापतरुतोनेरेः साकंरहसिनस्ठेयंताभिरपदमंतरा ॥१७१॥ अर्थः ॥

२८

अनेजुवानरुप्रवस्त्रानेविषेरहिविज्ञेविधवास्त्रियुंतेमगो जुवानरुप्रवस्त्रावात्ता
जेपोतानांसंबंधिपुरुषतेमनिसंघाथेपतागाकांतस्त्वलनेविषेआपत्कालपत्रा
विनानरहेवु ॥१७१॥ श्लोकः ॥ तहोलाखिलनेकार्येनभ्रषादेश्वधारताम् नधातुस्
त्रयुवस्त्वस्मदस्त्रादेरपिकहिंचित् ॥१७२॥ अर्थः ॥ अनेहोलीनीस्मनकरवी
नेआभ्रषागादिकतुंधाराननकरवुंनेस्त्रवात्तादिकधातुनोतारेजुक्ताकांजे
लीगांवस्त्रतेतुंधारणापताकारेयनकरवुं ॥१७२॥ श्लोकः ॥ धवाविधवाभिश्चनस्त्रा
तव्यंनिरवुरम् ॥ खरजोदशंनस्त्रभिर्गोपनीयंनसर्वथा ॥१७३॥ अर्थः ॥ अनेस्त्रवासनीने
विधवागावीजेस्त्रीयुंतेमगोवस्त्रपेस्याविनाजावुंनहिनेपोतावुंजेरजस्वलापतांतेको
ईप्रकारेगुप्तनराववुं ॥१७३॥ श्लोकः ॥ मनुष्यचाश्रुकादीनिनारीकापिरजस्वलादिन
त्रयस्युंतेनैवस्नानातुयं हिंसास्युंतेन ॥१७४॥ अर्थः ॥ अनेवलीरजस्वलावीजे

शिः २६

सुवासनीने विधवास्त्रां मुंते त्राण दिवस सुधिकोर्दमनुष्यते तथा वस्त्रादिकने अदिन
हिः अने चोधि दिवसनादिने अउवुं एवारिसेगृह स्था अमि एवाजे पुरुषने स्त्रीयुंते
मना जे आ विशेष धकं द्याते सर्वे धर्म वेमि आचार्यने ते मनीपत्नी मुंते मने पापा
बवाके मजे गृह सुखे ॥ १७४ ॥ श्लोकः ॥ नैष्टिक ब्रतवतो ये वणिनी मडु पाश्रयाः
तैः स्पृश्यान्स्त्रियो भाष्यान् न विद्माम्भ्रताधियाः ॥ १७५ ॥ अर्थः ॥ हृवेनेष्टिक
ब्रह्मचारिना जे विशेष धर्मते क हिये छये ॥ अमारे आश्रित एवाजेनेष्टिक ब्र-
ह्मचारिने मगो स्त्रीमात्रने स्पर्शन करवोने स्त्रीयुं संघाथे बोलवुं नदिने जोगिनेते
स्त्रीयुं मन्मुरवजोवुं नहि ॥ १७५ ॥ श्लोकः ॥ तासांवा ज्ञानकर्तव्या नश्रक हाचन ॥ तलाह
चारस्त्रानेषु नचे स्नानादिकाः क्रियाः ॥ १७६ ॥ अर्थः ॥ अनेते स्त्रीयुं निवाचांकारेय
नकरवीने ममां प्रयत्नी अने जे स्नानकने विषे स्त्रियुं पगफे रहोयते स्नानकने विषे स्नाना

मं

२६

दिक क्रिया करवान जावुं ॥ १७६ ॥ श्लोकः ॥ देवता प्रतिमां हिन्यात्तस्या काष्ठादिजापिवा नयो
पित्तनिमा स्पृश्यान् नवीह्या बुद्धिपुं कर्म ॥ १७७ ॥ अर्थः ॥ अने देवतानि प्रतिमा विना वि-
जिजे स्त्रीनि प्रतिमा चित्रनी अथवा काष्ठादिकनी होयते नो स्पर्शन करवोने जातिने
तोते प्रतिमाने जो विषाणहि ॥ १७७ ॥ श्लोकः ॥ नस्त्रीप्रतिमतिः कायो न स्पृश्याप्यपितोश्च
कर्म नवीह्यं ॥ मैथुन परंप्राणिमात्रं चतैर्द्विया ॥ १७८ ॥ अर्थः ॥ अनेनेष्टिक ब्रह्मचा-
रिने मगो स्त्रीनि प्रतिमान करवोने स्त्रीयुं पोताना चारि रउपस्य धारि खुं जे वस्त्रनेने अ-
उवुं नहि ॥ अने मैथुनास कृगवाजे पशुपहादिक प्राणिमात्रते मने जोगिने जोवा
नहि ॥ १७८ ॥ श्लोकः ॥ न स्पृश्याने ह्या गीय श्रुनारीवेश धरः पुमान् ॥ न कर्मैस्वीः समुद्रि
वृषभगव क्रूणाकीर्तनम् ॥ १७९ ॥ अर्थः ॥ अने स्त्रिनावृशने धरि रद्यो एवाजे पुरुषतेने
अउवुं नदिनेने निमा मुं जोवुं नदिनेते साथे बोलवुं नहि ॥ अने स्त्रीनो उग्रदेश करिने म

न

श्रीपः
३०

गवाननीकथावाक्तीकोर्ननपत्तानकरवा ॥१३०॥ **श्लोकः** ब्रह्मचर्यव्रतत्यागपरं वाक्यं
गुरोरपि तेनेमांमदा स्तयधरिस्तु हेरमानिभिः ॥१६०॥ **अर्थः** ॥ अनेतेने शिकब्र
ह्मचारितेप्रगोपोतानाब्रह्मचर्यव्रतनात्यागथायागवुं जेवचन तेतोपोतानागुरुनु
पत्तानमानवुं सदाकालधीरजवानरेहेवुं नेमाने रहितरेहेवुं ॥१६०॥ **श्लोकः** स्वातिने
कल्पमायोती प्रसमं वनितातया ॥ निवाराणीयासाऽऽभाष्यति रस्तु तापिवाडुतम् ॥१६१॥
अर्थः ॥ अनेवलाकरिकरिनेपोताने अतिवोसमपि आवती एविजेस्त्री तेनेवोदी
नेअथवानिरस्कारकरिनेपत्ता तरनवारवोपत्तासमीपेआववादेवीनहि ॥१६१॥ **श्लोकः**
प्राणापद्युपपन्नायोस्त्रीणांखेषाचवाक्चित् ॥ तदस्यृष्टापितृह्यकार्योसंभा
ष्यतांश्रव ॥१६२॥ **अर्थः** ॥ अनेकारिकस्त्रीयुनोअथवापोतानोप्राणानात्राथा
यावोजेआपत्कालआविपजेतारैतेस्त्रीयुनेअनेनेअथवातेसाथिवोलीनेपत्ताते

३०

स्त्रीयुनारहाकरवनेपोतानीपत्तारहाकरव ॥१६२॥ **श्लोकः** तेजाभंगो न कर्तव्यो
न धार्यं चयं चायुधंतथावेपोनविहृतो धार्यो जेतव्यारसनाचते ॥१६३॥ **अर्थः**
॥ अनेतेने शिकब्रह्मचारितेप्रगोपोतानेवारांरितेवमर्दननकरवुंने आयुधन
धारवुंने भयंकर एवाजेवेवातेनधारवने रसनादंडियनेजीतवो ॥१६३॥ **श्लोकः**
कपरिवेषाकत्रीसाद्युत्रस्त्रीविप्रवेत्तमनि ॥ नगम्यतत्र जिह्वायुंगंतव्यमितरवत्
॥१६४॥ **अर्थः** ॥ अनेजेबाह्यानाघरने विषस्त्रीपिरसनारिहोयतेनेघेरजिह्वा
करवाजावुंनहिनेजांपुरुषपीरसनारिहोयत्यांजावुं ॥१६४॥ **श्लोकः** अभासो वेह
यास्त्रीणांकार्यंश्रुगुरुसेवनम् ॥ वर्जः स्त्रीणांशिवस्त्रैणापुंसोसंगश्रवतेऽसदा ॥१६५॥
अर्थः ॥ अनेने शिकब्रह्मचारितेप्रगोवेदज्ञास्त्रनोअभासकरवोनेगुरुनि
सेवाकरवितेस्त्रीयुनिपेवेजस्त्रैणापुरुषनोसंगजेतेसर्वकालेव रजवो ॥१६५॥
श्लोकः चर्मवारिनवैपेयंजायाविप्रोक्तेनचित् ॥ पत्नान्दुजश्रुनाद्यं चतेन भक्ष्यं

न सर्वथा ॥ १६६ ॥ अर्थः ॥ अने ज्ञानिये करिने ते ब्राह्मण होयते को प्रने पाचर्म वा
 रिन विवे अने दुःखाने न सता आदिक ते अर्थ ॥ इव स्फुते ब्राह्मण जाति होयते
 कोर्ध प्रकारेन रवा ववा ॥ १६६ ॥ श्लोकः ॥ स्नानं संध्या च गायत्री जपश्चैव ध्युप जतम
 अह्न च वैश्व देवं च कर्तव्यं नेव भोजनम् ॥ १६७ ॥ अर्थः ॥ अने जे ब्राह्मण होयते
 तो स्नान संध्या गायत्री जपश्चैव ध्युप जतम अह्न च वैश्व देवात्म्यां वा ना कस्या विना
 भोजन करवुं नहि ॥ विरिसेने छिक ब्रह्मचारिना विशेष धर्म कथा ॥ १६७
 ॥ श्लोकः ॥ साधवो यः यतः ॥ सर्वे ते छिक ब्रह्मचारिवत् स्त्रीस्त्रेण सागादिव संजेत
 व्याश्रान्तरारय ॥ अर्थः ॥ १६८ ॥ अर्थः ॥ हवे साधुना जे विशेष धर्म ते कहिये छये
 अमरि आश्रित ते सर्वे साधुने मरणे छिक ब्रह्मचारिनि मे स्त्रियुना दत्तान् भ
 पणादिक प्रसंगो त्याग करवो तथा स्त्री पुरुषना प्रसंगादिक जो त्याग करवो
 अने प्रंतरात्रु जे कामको धनो प्रेमाने ते जितवा ॥ १६८ ॥ श्लोकः ॥ सर्वे दि

या गिजे या निरमानानु विवोषतः ॥ न इव संग्रहः कार्यः ॥ कारणा यिन के चित ॥ १६९ ॥
 ॥ अर्थः ॥ अने सर्वे जे दिगो ते जीन वी रमना दि यने तो विशेष करिने जीन वी ॥ अने इ
 वने संग्रह पोताने करवो नहिने को छि विजा पास पणा करवो नहि ॥ १६९ ॥ श्लोकः
 ॥ सासो रङ्गान कस्यपि ध्येयं ताज्जं न कर्हि चित ॥ न प्रवेदायित वा च स्वावसि स्त्री
 कदाचन ॥ १७० ॥ अर्थः ॥ अने कोर्धनी था पणान राखवो ॥ अने क्यारेय पणाधीर
 जना तो त्यागन करवो अने पोतानानु नारा निजाय गां धिनी होयतो तेने विषे
 क्यारेय पणा स्त्रीना प्रवेदा था वा देवी नहि ॥ १७० ॥ श्लोकः ॥ न च संघं विना रात्रौ चलि
 तय मना पट्टि एका किर्त्तिन गत व्यंत न धाक्का पि विना परम् ॥ १७१ ॥ अर्थः ॥ अने
 ते साधु ते मरा अपक्का जप उया विना रात्रिने विषे संघ सो वत विना संघा लवुं न
 हितथा आपक्का जप उया विना क्यारेय पणा एक ला चालवुं नहि ॥ १७१ ॥ श्लोकः
 ॥ अनर्घां चित्रितं वासः ॥ कुसंभाद्यैश्च रंजितम् ॥ न धार्यं च महावस्त्रं प्राग्ममे

शिपः
३२

ह्युपापितत ॥ १८३ ॥ **अर्थः** ॥ अनेनेवसुबुद्धसुलवायुं होय तथाचीत्रविचित्रमात्रबु
 होय तथा कसंबादिक रंगेने तो करिने रंगे जुं होय तथा सावडसावो होय तेने तो
 बिजा निरं छायें करिने पोताने प्रामथयुं होय तो पताने वसुपोताने परबुं श्रीरं वुं
 दि ॥ १८३ ॥ **श्लोकः** ॥ भिह्वांसभाविनैवगतव्यंगद्विगो गृहम् ॥ अर्थः ॥ काजोननेत
 जो भक्ति भगवतो विता ॥ १८३ ॥ **अर्थः** ॥ अनेने भिह्वातथासभा प्रसगावेकारज
 विना गृहस्थ नाघर प्रजे जावुं नहि अथवा भगवानुनी जेनव प्रकार नी भक्ति ते
 विमा अर्थ का जनिगमवो नहि निरंतर भक्ति करिने जका जनिगमवो १८३
श्लोकः ॥ पुमानेव भवेद्यत्र प्रकृत्यप रिविषयाः ॥ ईश्वरादिभवेनेव यत्र स्त्रीणां च
 सर्वथा ॥ १८४ ॥ **अर्थः** ॥ अनेने गृहस्थ नाघरने विषय रं धे लक्षण नो पिरसनारो
 पुरुष होय तथा स्त्री पुनो दृशनादिक प्रसगाको रं रिते थायताम न होय ॥ १८४
श्लोकः ॥ तत्र गृहदि गृहे मोक्तं गंतव्यसाधु जिर्ममः ॥ अत्र तथा मान्म धित्वा पाकः

३२

कार्यः स्वयंचने ॥ १८५ ॥ **अर्थः** ॥ ते विरिन्नुं जे गृहस्थ नेघरने प्रजे अमारा साधुने म
 तो जमवाजावुं अनेना कष्ट ते वुं न होय तो काचुं अत्र मागिने पोताने हाथे रसोई
 करवीनेने वे घ करिने जमवुं ॥ १८५ ॥ **श्लोकः** ॥ आर्षभो भरतः पूर्वज उविप्रो यथा
 भुवि अत्र संताऽत्र परमहंसैर्लंघ्यतथैव ते ॥ १८६ ॥ **अर्थः** ॥ अनेने पूर्वकष भदेव
 भगवानना पुत्र जे भरतजी जे जे ते सथवीने विषे जट्ट ब्राह्मण थका जे मवरन ताह
 वांते मपर महं सगावा जे अमारा साधुने मगो वरतवुं ॥ १८६ ॥ **श्लोकः** ॥ वर्णाभिः साधु
 भिश्चैते वर्जनीय प्रयत्नतः ॥ ता बूलस्यादि के नस्पतमा लादेश्व मरुताम् ॥ १८७
अर्थः ॥ अनेने शिक ब्रह्मचारिने साधुने मगो ता बूल तथा अफिरातथा तमा
 कर्षनादिक नुं प्रकृतातेने करिने वरजवुं ॥ १८७ ॥ **श्लोकः** ॥ संस्करिषु न भोक्तव्यं गर्भा
 धानमुखेषु ते ॥ प्रेतप्राद्वेषु सर्वेषु प्राद्वेषु द्वा दृशादिके ॥ १८८ ॥ **अर्थः** ॥ अनेनेने शि
 क ब्रह्मचारिने साधुने मगो गर्भा धान प्रादिक जे संस्कारते मने विषे जमवुं नदित

त्रिपः
वद

थात्कादृशाहप रत्तंतजेने प्रेतश्चाइतेमने विषेजमवुंन हि १६६ ॥ श्लोकः ॥ दिवास्वाप्नो
नक त्तवोरोगाद्या पदमंतरा ग्नामवात्तान कार्याचन श्रव्यावृद्धिपूर्वक म ॥ १६६ ॥
अर्थः ॥ अने रोगादिक आपत्कालपद्माविना दिवसे सुवुंन हि अने गाम्वा
र्त्ताक रवीनहीने जाणाने सां भजवीन हि १६६ ॥ श्लोकः ॥ स्वयं न तै श्रव द्यायां विना
रोगादिमाष दम् ॥ निष्ठ चं वृत्तंत चं च सा धुना मगतः सदा ॥ २०० ॥ अर्थः ॥ अने ते
नेष्टिक ब्रह्मचारिने साधुते प्रारोगादिक आपत्कालपद्माविना स्वाहंतं परसुवुं न
हि अने साधुनि अगाम्यतो निरंतर निष्पटपणो वरतुं ॥ २०० ॥ श्लोकः ॥ गालिदा
नेता उर्न च हतं क मति भिजेने ॥ जेतव्यमेव सर्वेषां चिंतनीयं हि तं चतेः ॥ २०१ ॥
अर्थः ॥ अने ते साधुने ब्रह्मचारिने प्रारोगादिक क मतिवाला उ रजन होय ने ते
पोताने गात्रदे अथवा मारते ते सहन ज करवुं पणाने ने सा मीणाजन देवीने मार
वीन हि ने ते वुं जेम हि त थाय ते मज मन मा चिंत वन करवुं पणाने ते भुं दु थाय ए

न वा
उ३

वोतो संकल्प पणान करवो ॥ २०१ ॥ श्लोकः ॥ इत्यकर्मन क त्तं चं पेशु मं चार कर्म च
दे हे हताचममतान कार्या स्वजनादिषु ॥ २०२ ॥ अर्थः ॥ अने कोई दुष्ट तपणान
करवुं तथा चाडिया पणान करवुं ने कोइ नाचार चरुन था वुं ॥ अने हे हने
विषे अहं नुद्धिन करवी ॥ ने स्वजनादिक ने विषे ममतान करवो ॥ आविरिये सा
धुना विशेष धर्म क ह्या ॥ २०२ ॥ श्लोकः ॥ इति संज्ञे पतो धर्माः सर्वेषां लिखिता म
या ॥ सांप्रदायिक गंधे भोजे य एषां तु विस्तरः ॥ २०३ ॥ अर्थः ॥ अने अमारि नामा
श्रिततावा जे सङ्गि बाई भाई सर्वे ते मना जे सामान्य धर्मने विचो षधर्म ते जे ते
संज्ञे पेकरिने आ विरिये अ भे लिखा छे अने आधर्मनो जे विस्तार ते तो अमा
रासंप्रदायना जे गंधे थके जाणवो ॥ २०३ ॥ श्लोकः ॥ सच्छस्त्राणां समुच्चय सर्वे
षां सारमात्मना ॥ पत्रीये लिखितान्ताम भीष्टफलदायिनी ॥ २०४ ॥ अर्थः ॥ अ
ने सर्वे जे मत शास्त्र ते नो जो सार तेने अमे अमारि बुद्धिये करिने उरधारिने

श्रीपः
३४

आशिज्ञापत्रीनेत्यखिलेतेके विष्टे तोमर्वमनुष्यमात्रेनेमनवांछितफलनिदे
नारिष्टे ॥ २०४ ॥ श्लोकः ॥ इमामेवततो नित्यमनुसृत्यममाश्रितैः ॥ यतान्यत्रिर्वर्ति
तय्यननुस्वे रंकदाचन ॥ २०५ ॥ अर्थः ॥ राहेतुमारे अमारान्नाश्रितजेसंगिते
मगोमावधानपणोकरिनेनित्यप्रत्येक्षाशिज्ञापत्रीनेअनुसरिनेजवरतवुं प
णपोनानामनेजांगोतोकारेय नवरतवुं ॥ २०५ ॥ श्लोकः ॥ वर्तिष्यतेयद्रथ्येहि
पुरुषायोषितस्तथा ॥ ते धर्मादिचतुर्वर्गसिद्धिप्राप्त्यंनिनिम्निसम् ॥ २०६ ॥ अर्थः ॥
अनेजेअमारान्नाश्रितपुरुषनेस्त्रीयुतेजेतेक्षाशिज्ञापत्रीप्रमाणोवर
तत्रोतेने धर्मअर्थकामनेमोक्षप्राचारे पुरुषार्थनीसिद्धिनेनिश्चयामसे ॥ २०
६ ॥ श्लोकः ॥ नेत्यंनप्राचरिष्यंतिनेत्वस्मकंप्रदायतः ॥ बहिर्भूताइतिज्ञेयंसापुसे
ः प्रदायिकैः ॥ २०७ ॥ अर्थः ॥ अनेजेवर्षभाईप्राशिज्ञापत्रीप्रमाणो नहि व
रतेनेतोअमामारासंप्रदायथकीबादेरछे एमअमारासंप्रदायवालास्त्रीपुरुष

३४

तेमगोजांगोवुं ॥ २०७ ॥ श्लोकः ॥ शिज्ञापत्र्याः प्रतिदिनंपाजेऽस्मादुपाश्रितैः कर्तव्यो
ऽनहृरत्तेस्तु श्रवणांपरमादरात् ॥ २०८ ॥ अर्थः ॥ अनेअमाराजेआश्रितसंकंगितेमगो
आशिज्ञापत्रीनो नित्यप्रत्येपावकरवो ॥ अनेजेनेभगातांआवजनुंनहोयतेमगो
नोआदरथकीआशिज्ञापत्रीनुश्रवणाकरवुं ॥ २०८ ॥ श्लोकः ॥ वक्रभावेतुपूजेव
कार्याऽस्याऽप्रतिवासरम् ॥ मद्रूपमितिमहागामास्येयंपरमादरात् ॥ २०९ ॥ अर्थः ॥
अनेआशिज्ञापत्रीनेवांचिसंभलावेणोकोईनहोयतारेतो नित्यप्रत्येक्षाशिज्ञापत्रीनि
पूजाकरवी ॥ अनेअनेअमारिवाणीतेअमा रूस्वरूपछे रात्रित्येपरमआदरथकी
मानवी ॥ २०९ ॥ श्लोकः ॥ युक्तायसेपदादेवादेव्यास्तुव्येयतुपत्रिका ॥ आस्फुर्यांसपदधना
यपुंसेदेयान्क हिंचित् ॥ २१० ॥ अर्थः ॥ अनेअमा र्मा रि शिज्ञापत्रीनेजेतेदेवीसंप
दायकरिनेजुक्तजेजवहोयतेनेआपवी अनेजे जनआस्फुरिसंपदायकरिने
जुक्तहोयतेनेतोकरिपनआपवी ॥ २१० ॥ श्लोकः ॥ वक्रमार्कं वाकस्याब्देनाष्टव

जे

श्रीपः
३५

सुभूमिते वसंताद्यदिने शिवापत्रीयं लिखिता शुभा ॥ २११ ॥ अर्थः ॥ मन्वन्तः अक्षर २१
२ ॥ वासिनामाहा शुदिपंचमीने दिवसे आशिवापत्रीयं लिखिते परमकल्याण
कारिष्ठे ॥ २११ ॥ लोकः ॥ निजाश्रितानासकलातिहंतासधर्मभक्तेरवनं विधाता दाना
सुखानां मनसे सितानांतनोतु तनोतु हृद्यो ॥ खिलमंगलेनः ॥ २१२ ॥ निशामहजा
नेदस्वामि लिखिता शिवापत्रीसमाप्ता ॥ अर्थः ॥ अनेपोताना आश्रिते जे भक्तजन ते म
नीजे समग्रपीडातेना नाशकरना रावाजे धर्मसहित जे भक्तिते नीरहानाकरना रावा
नेपोताना भक्तजनने मनवांछित सुखना आपना रावाजे श्रीहृद्य भगवानते जे ते अ
भारसमग्रमंगलने विस्तारो ॥ २१२ ॥ अर्थः श्रीसहजानंदस्वामि लिखितानंदमुनि लि
खिता शिवापत्रीसमाप्ता ॥ श्रीतक्ति धर्मोत्तमस्वामि श्रीसहजानंदजीसते ॥
॥ श्रीनरनायक गायनमोनमाः ॥ सदा ॥ ॥ लेखक अखंडचरणादासनाजे स्वामि
नारायणवांच जो ॥ श्रीजीस्वामि ॥

मुंगारनीछे

३५